
Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag	2
2. Aetats bedriftsundersøkelse 2000	6
2.1 Innledning	7
2.2 Rekrutteringsproblemer fordelt på yrke	8
2.3 Produksjonsøkning det kommende året	24
2.4 Utviklingen i sysselsettingen det kommende året	26
2.5 Rekrutteringsproblemer fordelt på næringer og fylker.....	29
3. Utviklingen i antall helt ledige arbeidssøkere	33
3.1 Generelle trekk.....	33
3.2 Utviklingen i ledigheten fordelt på utdanningsnivå og fylke.....	35
3.3 Utviklingen i ledigheten blant fremmedspråklige	37
3.4 Utviklingen i ungdomsledigheten	38
3.5 Utviklingen i antall yrkeshemmede fordelt på fylker	39
4. Utviklingen i yrkeshemmede arbeidssøkere 1994-1999	40
4.1 Innledning	40
4.2 Generelle utviklingstrekk i perioden 1994-1999	41
5. Delvis sysselsette	47

1. Sammendrag

Aetat gjennomfører hvert år en spørreundersøkelse blant landets arbeidsgivere. Undersøkelsen blir gjennomført i 2. kvartal. I år svarte 15.700 arbeidsgivere på spørsmål om utsiktene for det kommende året og om rekrutteringsproblemer. Undersøkelsen har vist seg å være nyttig når det gjelder å få frem bedriftenes vurderinger av egen situasjon og avdekke mangel på arbeidskraft i både privat og offentlig sektor.

Etter en periode med noe nedgang i etterspørselen etter arbeidskraft og litt stigning i arbeidsledigheten, ser det nå ut til at arbeidsmarkedet er i ferd med å stabilisere seg. Aetats bedriftsundersøkelse viser at både etterspørselen etter arbeidskraft og rekrutteringsproblemene er noe større enn for ett år siden.

Sterkere etterspørsel etter arbeidskraft vil kunne gi noe større vekst i sysselsettingen igjen. Vi anslår at sysselsettingen vil øke med om lag 25.000 personer i 2001 og en vekst i arbeidsstyrken på litt i underkant av dette, dvs. noe i overkant av det demografiske forhold skulle tilsi. Vi har lagt til grunn en innvandring i tråd med gjennomsnittet av de siste 3 årene på 14.000 personer. Det knytter seg imidlertid betydelig usikkerhet til nivået på innvandringen til Norge.

En eventuell nedgang i ledigheten og sterkere vekst i sysselsettingen vil kunne bli dempet gjennom renteøkninger og strammere finanspolitikk. Vi ser likevel for oss at ledigheten vil holde seg lav de nærmeste par årene. Vi anslår at det i gjennomsnitt vil bli om lag 61.000 registrerte helt ledige i 2000.

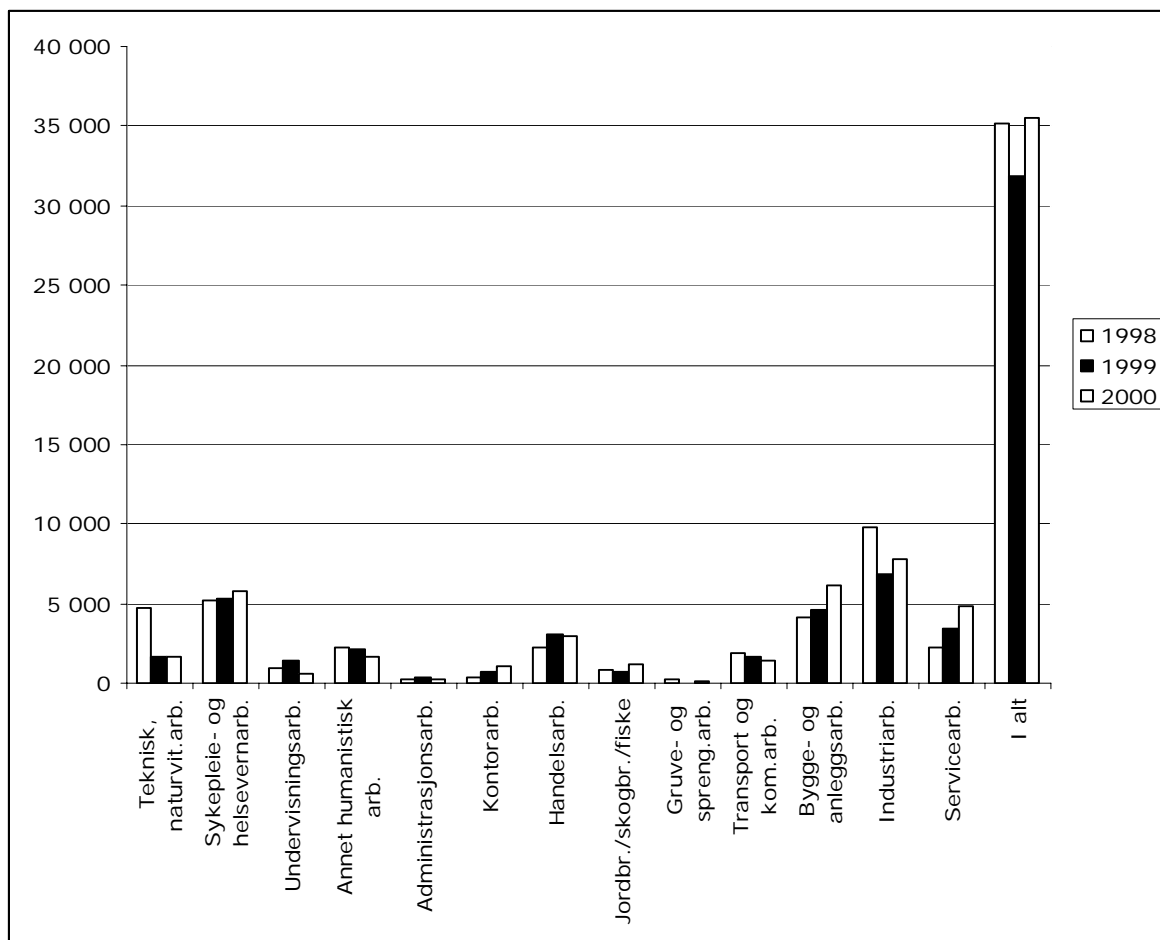
I 2001 forventer vi at antallet registrerte helt ledige vil falle til i underkant av 60.000 personer i gjennomsnitt.

Mangelen på arbeidskraft

Aetats bedriftsundersøkelse viser at rekrutteringsproblemene igjen øker. I årets undersøkelse svarer 36 prosent av virksomhetene at de har problemer med å rekruttere arbeidskraft. Blant 16 prosent av virksomhetene medfører rekrutteringsproblemene at de har færre ansatte enn de ellers ville hatt. Tilsvarende tall fra fjorårets undersøkelse var 33 prosent og 15 prosent. Andelen av bedriftene med rekrutteringsproblemer har altså økt svakt det siste året. Andelen av bedriftene med rekrutteringsproblemer er imidlertid noe mindre enn i 1997 og 1998. Resultatene fra Bedriftsundersøkelsen viser at bedriftene ville hatt om lag 35.000 flere arbeidstakere dersom de ikke hadde hatt rekrutteringsproblemer. Dette er litt høyere enn i fjor og omtrent som i 1998.

Den største andelen av bedriftene der rekrutteringsproblemene virker dempende på antall ansatte finner vi i Buskerud, Sogn og Fjordane, Oslo og Akershus. I Nord-Trøndelag, Vest-Agder og Troms er det færre virksomheter som har alvorlige rekrutteringsproblemer.

Rekrutteringsproblemene er størst innenfor bygge- og anleggsnæringen der hele 57 prosent av bedriftene svarer at de har rekrutteringsproblemer. Bakgrunnstall viser imidlertid at rekrutteringsproblemene har gått noe ned innenfor anleggssektoren, mens de har økt kraftig innenfor byggsektoren. Mangelen på arbeidskraft kan derfor bli en beskrankning mht. å få realisert deler av den forventede økningen i boligbyggingen.

Figur 1.1**Antall personer som bedriftene mangler. Fordelt på hovedyrkesgrupper.**

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

I følge Bedriftsundersøkelsen mangler det nå vel 6.000 personer innenfor bygge- og anleggsarbeid, mens mangelen i 1999 var på vel 4.500. Av disse utgjør mangelen på bygningsarbeidere, som f.eks. tømrere og snekkere, hele 3.500 personer, en økning på mer enn 1.500 personer. Den økte mangelen på arbeidskraft blant bygningsarbeidere må sees i sammenheng med den økte boligbyggingen. Rekrutteringsproblemene er store over hele landet, men med noen regionale variasjoner.

Selv om vi ikke har observert økende mangel de siste par årene blant sykepleiere og leger er rekrutteringsproblemene fortsatt store innenfor sykepleie- og helsevernarbeid. Mangelen på sykepleiere er også i år anslått til 3.700 personer og mangelen på hjelpepleiere og leger er hhv. 900 og 500 personer. Vi observerer også at sykepleiermangelen er særlig stor i Oslo og Akershus med en mangel på anslagsvis 1.400 sykepleiere. Mangelen på sykepleiere er også stor i Nord-Norge og Østfold/Buskerud/Vestfold/Telemark. I Oppland/Hedmark og Trøndelag ser rekrutteringsproblemene for sykepleiere ut til å være relativt små. Bedriftsundersøkelsen antyder at legemangelen er størst i regionene Østfold/Buskerud/Vestfold/Telemark og Hordaland/Sogn og Fjordane/Møre og Romsdal og minst i Oppland/Hedmark og Agder/Rogaland.

Innenfor industriarbeid har mangelen på arbeidskraft økt noe det siste året, men problemene er fortsatt langt mindre enn for 2 år siden. Mangelen på arbeidskraft er størst i Oslo/Akershus og Østfold/Buskerud/Vestfold og Telemark. Dette er områder som i mindre grad er blitt rammet av nedgangen i oljeinvesteringene og mangel på ordrer i

verftsindustrien. I Oslo og Akershus er det særlig stor mangel på rørleggere og elektrikere.

De yrkene det for tiden er vanskeligst å rekruttere arbeidskraft til er: *Murere, tynnplatearbeidere, frisører/skjønnhetspleiere (særlig i Oslo og Akershus), bygningsmalere/møbellakerere, bygningsarbeidere, anleggsmaskinkjørere, drosjesjåfører, rørleggere, møbelsnekkere, plate- og stålkonstruksjonsarbeidere, elektrikere, leger og sykepleiere.*

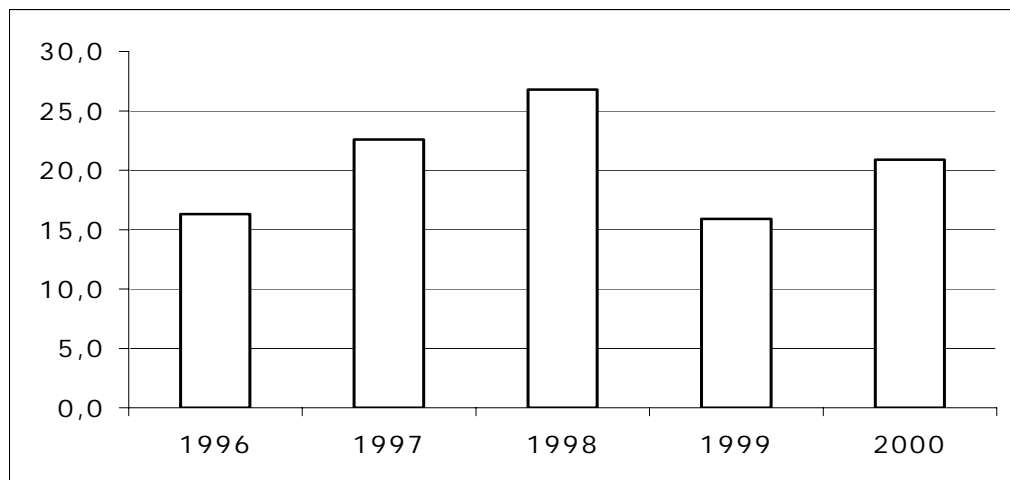
De yrkene det for tiden er lettest å rekruttere arbeidskraft til er: *Skipsbefalsarbeid/dekks- og maskinarbeid, ufaglært undervisningspersonell, offentlig administrasjons- og forvaltningsarbeid, kontormedarbeidere, bibliotek-, arkiv- og museumsarbeid, bankfunksjonærer, postbudarbeid, juridisk arbeid, vaktmestere, kjemiskteknisk og metallurgisk arbeid og petroleumsteknisk arbeid.*

Etterspørselen etter arbeidskraft

Årets bedriftsundersøkelse bekrefter at etterspørselen etter arbeidskraft er i ferd med å ta seg opp igjen. I årets undersøkelse forventer 31 prosent av bedriftene vekst i sysselsettingen. Tilsvarende tall fra fjorårets undersøkelse var 26 prosent. Både i 1997 og 1998 var imidlertid forventningene om vekst i sysselsettingen større. Da forventet hhv. 34 og 36 prosent av bedriftene vekst i sysselsettingen. Andelen av bedriftene som forventer nedgang i sysselsettingen holder seg langt mer stabil.

Figur 1.2

Bedriftenes forventning til fremtidig sysselsetting, landsgjennomsnitt. Nettoøkninger. Prosentandel bedrifter som venter økning minus prosentandel bedrifter som venter nedgang i sysselsettingen.

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1996-2000.

I alle næringer med unntak av offentlig forvaltning og "andre sosiale og personlige tjenester" forventer en større andel av bedriftene vekst i sysselsettingen i årets undersøkelse sammenlignet med fjorårets. Undersøkelsen viser blant annet at forventningene innenfor industrien er i ferd med å ta seg noe opp igjen, noe som vil kunne bidra til å dempe den sterke nedgangen i sysselsettingen i industrien som vi har sett de siste 2 årene.

Sammenlignet med 1998-undersøkelsen er det bare innenfor hotell/restaurant og finans/tjenesteyting bedriftene er mer optimistiske. Undersøkelsen gir derfor inntrykk av at forventningene nå er langt mer moderate enn da nedgangen i ledigheten og veksten i sysselsettingen var på det sterkeste for 2-3 år siden.

Forventninger om vekst i sysselsettingen er stor blant annet innenfor bygge- og anleggsnæringen og forretningsmessig tjenesteyting. Innenfor bygge- og anleggsnæringen tilsier ordresituasjonen at det er byggesektoren som ser mest positivt på utsiktene, mens situasjonen innenfor anleggssektoren er noe mindre positiv.

De fleste Østlandsfylkene har nå nedgang eller kun svak økning i arbeidsledigheten. Fylker som Oslo, Akershus, Vestfold og Buskerud er også optimistiske mht. vekst i sysselsettingen det kommende året. Også i fylker som Rogaland og Hordaland er det mange bedrifter som venter vekst i sysselsettingen. Som følge av nedgangen i investeringene i Nordsjøen må man imidlertid fortsatt forvente økt ledighet i Rogaland i tiden framover. Man må også forvente at de virksomhetene som får nedgang i sysselsettingen i Rogaland, kan få relativt stor nedgang.

Fylker som Sogn og Fjordane, Nordland, Hedmark, Nord-Trøndelag og Finnmark venter svakere sysselsetningsutvikling. I Sogn og Fjordane er ledigheten lav og i Hedmark er den på vei nedover. De svake forventningene om vekst i sysselsettingen kan derfor ha sammenheng med at tilgangen på arbeidskraft er relativt liten i disse fylkene, og at det er betydelig fraflytting i Sogn og Fjordane.

I Østfold, Sogn og Fjordane, Nordland og Telemark er det noe færre virksomheter som forventer vekst i sysselsettingen enn for ett år siden. Det er kun Rogaland som er litt mer optimistiske enn i 1998.

Økende press på arbeidsmarkedet

Ved utgangen av juli 2000 var det registrert 68.400 helt ledige (2,9 %). Dette var en økning på 2.800 personer tilsvarende 4 prosent fra juni i fjor. De sesongjusterte tallene viser at ledigheten har holdt seg omtrent uendret så langt i år. Antall personer på ordinære tiltak har gått noe opp.

Utviklingen i tallet på arbeidsledige i hht. Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser (AKU) viste en kraftig vekst i arbeidsledigheten i 1. kvartal i år sammenlignet med 1. kvartal i fjor. Vi mener utviklingen i tallet på registrerte helt ledige i 1. halvår i år gir et mer dekkende bilde av utviklingen på arbeidsmarkedet.

Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser antyder at veksten i arbeidstilbudet igjen har tatt seg betydelig opp. Aetat Arbeidsdirektoratet vurderer imidlertid situasjonen slik at manglende arbeidskraftreserver er et viktig hinder for økt sysselsetting innenfor mange næringer. Innenfor deler av industrien har det imidlertid vært økning i antall oppsigelser og permitteringer det siste året, men veksten i driftsinnskrenkningene ser nå ut til å ha stoppet opp. Presset på arbeidsmarkedet er stort med mangel på arbeidskraft innenfor de fleste sektorer. Dette blir bekreftet av Aetats bedriftsundersøkelse.

Utviklingen på arbeidsmarkedet har vært preget av økende yrkesmessige og regionale forskjeller. De siste 2 årene har det funnet sted en betydelig overføring av arbeidskraftressurser fra industrien til tjenesteytende sektorer. Stor nedgang i sysselsettingen innenfor industrien har ikke gitt seg utslag i tilsvarende økning i arbeidsledigheten og nedgang i den totale sysselsettingen. Dette skyldes hovedsakelig at etterspørselen etter arbeidskraft i andre sektorer har vært, og fremdeles er stor. Samtidig har arbeidsmarkedet vist seg å være relativt fleksibelt, og det har vært en betydelig næringsmessig og geografisk mobilitet. I tillegg har også Aetats satsing på kvalifisering av arbeidssøkere, formidling og rekrutteringsarbeid bidratt til å øke tilgangen på arbeidskraft.

Nedgangen i oljeinvesteringene har bidratt til den store nedgangen i sysselsettingen innenfor industrien. Dette har ført til en meget sterk økning i ledigheten i Rogaland. Også Agderfylkene og de øvrige vestlandsfylkene har vært berørt. Øvrig industri har nå

en relativt gunstig utvikling. Ordretilgangen til verkstedindustrien herunder verftsindustrien er i ferd med å ta seg noe opp samtidig som veksten i permitteringene avtar. Dette kan bidra til å dempe nedgangen i sysselsettingen innenfor industrien de kommende par årene, noe også Bedriftsundersøkelsen antyder.

Foreløpige Nasjonalregnskapstall for 1. kvartal 2000 viser at investeringene er i ferd med å ta seg opp i Fastlands-Norge. Dette gjelder særlig boliginvesteringene, noe som bidrar til å opprettholde presset innenfor byggesektoren. Nedgangen i bla. store offentlige prosjekter medfører imidlertid frigjøring av ressurser fra anleggssektoren.

Høyere nivå på totale investeringer enn forventet sammen med fortsatt høyt privat og offentlig forbruk vil bidra til å opprettholde stor etterspørsel etter arbeidskraft og press på arbeidsmarkedet med fortsatt begrenset tilbud av arbeidskraft innenfor bla. helse og undervisning.

Utviklingen i yrkeshemmede arbeidssøkere

Yrkeshemmede arbeidssøkere har økt fra underkant av 45.000 i 1994 til om lag 55.000 i 1999. Gjennom hele denne perioden har det vært en stigende trend. Denne utviklingen kan i hovedsak forklares med utvidede tjenester rettet mot yrkeshemmede. Det er kvinner som har utgjort den største andelen av økningen i yrkeshemmede arbeidssøkere.

Andelen av yrkeshemmede som ifølge Aetats register har gått til aktive løsninger¹ etter å ha gjennomført yrkesrettet attføring har steget i perioden 1994 til 1999. I 1994 var det 10.500 yrkeshemmede som gikk til aktive løsninger, mens det i 1999 var steget til 16.300.

Delvis Sysselsatte

De siste femten årene har tallet på delvis sysselsatte arbeidssøkere steget noe sterkere enn helt ledige. Antall delvis sysselsatte følger i stor grad konjunktorene i økonomien, men skiller seg ut fra utviklingen til helt ledige ved at konjunkturutslagene er mindre.

I 2. kvartal 2000 er det 35.000 personer som er registrert delvis sysselsatt. Dette utgjør 1,5 prosent av den totale arbeidsstyrken i landet. Sammenlignet med tallene for 2. kvartal i fjor er antall personer registrert som delvis sysselsatt nesten uendret.

¹ I tillegg til ordinært arbeid betraktes avgang som ordinær arbeidssøker og avgang til selvfinansiert skolegang som aktive løsninger.

2. Aetats bedriftsundersøkelse 2000

2.1 Innledning

Formålet med Aetats bedriftsundersøkelse er at den skal gi innsikt i etterpørselssiden på arbeidsmarkedet, og kunne si noe om næringslivets og offentlige etaters behov for ulike typer arbeidskraft i den nærmeste fremtid. Dette gir Aetat muligheter til å effektivisere arbeidet med å formidle arbeidskraft med riktig kompetanse til ledige stillinger og fører til bedre kontakt mellom Aetat og næringslivet.

De fleste Aetat fylke gir ut egne rapporter med resultater fra Bedriftsundersøkelsen. Dersom man er interessert i detaljerte resultater fra særskilte fylker, bør man derfor henvende seg til de respektive Aetat fylke. Vi gjør oppmerksom på at Aetat Arbeidsdirektoratet i sine resultater har lagt vekt på å gjøre resultatene sammenlignbare mellom fylker. Fylkene har brukt noe forskjellig metoder for å blåse opp utvalgstall til totaltall. Det kan derfor være mindre avvik mellom våre og fylkenes resultater.

Vi vil presentere en del resultater for yrker og næringer. Det er viktig å merke seg at inndelingen i yrker og næringer bygger på forskjellige klassifiseringsprinsipper. Næringen viser hva slags produksjon som hovedsakelig foregår i virksomheten, mens yrkesbetegnelsen viser hva slags arbeidsoppgaver som tilfaller et yrke. Innenfor den enkelte næring vil det alltid finnes et bredt spekter av yrker.

Om Aetats bedriftsundersøkelse:

I Aetats bedriftsundersøkelse svarte 15.700 virksomheter, noe som ga en svarprosent på 67. Undersøkelsen er gjennomført i 2. kvartal.

Virksomhetene som det innhentes informasjon fra er trukket ut fra Bedrifts og foretaksregisteret. Utvalget trekkes tilfeldig, men er konstruert slik at det skal sikres representativitet i svarene på hovednæringsgruppe og fylke. De uttrukne virksomhetene blir, enten ved postalt, via bedriftsbesøk eller telefonisk, bedt om å gi vurderinger av sysselsettingsutviklingen i egen virksomhet det kommende året. Det stilles i alt 8 spørsmål. Spørsmålene avdekker virksomhetenes forventede produksjon det kommende året, anslag på antall ansatte om ett år i forhold til i dag, hvilke næringsgrupper som venter særlig stor etterspørsel etter arbeidskraft, og om virksomheten har rekrutteringsproblemer innenfor spesifikke yrker i dag.

Bedriftsundersøkelsen er en årlig undersøkelse som utføres av Aetat. Undersøkelsen blir i stor grad utført ved Aetat lokal og Aetat fylke.

Ettersom bedriftsundersøkelsen baserer seg på utvalg, vil det være usikkerhet knyttet til resultatene. Denne usikkerheten blir større, desto mer detaljert nivå det søkes informasjon på.

2.2 Rekrutteringsproblemer fordelt på yrke

I dette kapitlet presenteres rekrutteringsproblemer fordelt på yrkesgrupper. Også i årets undersøkelse har vi stilt virksomhetene spørsmål om innenfor hvilke yrker de har så store rekrutteringsproblemer at de har færre ansatte enn de ellers ville hatt, og om hvor mange ansatte dette dreier seg om. Ved hjelp av svarene fra dette spørsmålet har det vært mulig å lage et estimat på hvor stor mangelen i populasjonen som helhet er innenfor detaljerte yrker².

Vi har også laget tabeller som viser hvor den relative mangelen på arbeidskraft er størst. Dette fordi antallet som mangler vil ha sammenheng med hvor stor yrkesgruppen er. Eksempelvis kan en mangel på 500 leger oppfattes som like virksomhetskritisk som en mangel på 3 700 sykepleiere da arbeidsstyrken for sykepleiere i utgangspunktet er langt større. Vi har derfor utarbeidet en indikator som forsøker å ta hensyn til dette; stramhetsindikatoren³.

For noen yrker vil tilfeldigheter kunne slå relativt kraftig ut. Dette gjelder særlig i de tilfellene der noen få store arbeidsgivere dekker en stor andel av sysselsettingen innen ett yrke. I år har vi også tatt med tall på regionsnivå. Disse tallene vil kunne bidra til å avdekke innenfor hvilke regioner rekrutteringsproblemene er størst innenfor de ulike yrkene. Vi vil imidlertid understreke at usikkerheten knyttet til disse tallene vil være ekstra stor.

Man bør merke seg at spørsmålet er knyttet til om rekrutteringsproblemene er av en slik art at man har færre ansatte enn man ellers ville ha hatt. Innenfor enkelte yrker kan man benytte ufaglært arbeidskraft uten at dette i bedriftsundersøkelsen blir registrert som et alvorlig rekrutteringsproblem. I tolkningen av resultatene bør man også være klar over at dette er arbeidsgivernes synspunkter og at disse kan ha ulike motiver for å rapportere om, eller la være å rapportere om, mangel på arbeidskraft. Vi vil også understreke at spørsmålene gjelder om rekrutteringsproblemene er av en slik art at man har rekrutteringsproblemer. Svarene skal ikke uttrykke at man kunne ønsket flere arbeidstakere om budsjett- eller kostnadssituasjonen hadde tillatt det.

For enkelte av yrkene har mangelen i antall personer avtatt selv om ikke stramhetsindikatoren har gjort det samme. Dette kan ha sammenheng med måten stramhetsindikatoren er konstruert på. Dersom etterspørselen etter arbeidskraft, representert ved forventete antall nyansettelser, faller mindre enn mangelen på arbeidskraft vil verdien på stramhetsindikatoren falle.

Av tabell 2.2 fremgår det at bedriftene pr. 2. kvartal 2000 har rekrutteringsproblemer som tilsvarer en mangel på om lag 36 000 arbeidstakere. De rapporterte rekrutteringsproblemene er noe større enn i fjor og omtrent som i 1998.

I likhet med tidligere år er rekrutteringsproblemene innenfor bygge- og anleggsarbeid svært store. I år har imidlertid rekrutteringsproblemene økt ytterligere. De siste par årene har det vært økt aktivitet innenfor byggesektoren, mens anleggssektoren har hatt fallende aktivitet blant annet som følge av ferdigstilling av store offentlige prosjekter. Den samlede sysselsettingen synes å holde seg omtrent uendret. Bakgrunnstall viser at rekrutteringsproblemene er klart større innenfor byggesektoren enn i anleggssektoren.

²Estimatet tar utgangspunkt i hvor mange ansatte en virksomhet oppgir å mangle innenfor detaljerte yrker. Svaret blir veid med hvor stor andel av de ansatte i næringen som bedriften hører inne under som er representert i utvalget.

³Stramhetsindikatoren er forholdet mellom antall personer som virksomhetene mangler og antall personer som virksomhetene forventer nyansettelser innen ett yrke. Optimalt sett burde vi sett på forholdet mellom mangelen og antall sysselsatte personer, men tall over sysselsatte fordelt på yrke har ikke vært publisert de siste årene. Vi antar at antall ansettelser vil være sterkt korrelert med størrelsen på yrkesgruppen.

Innenfor byggesektoren har rekrutteringsproblemene økt kraftig det siste året, mens rekrutteringsproblemene er blitt mindre innenfor anleggssektoren.

De økte rekrutteringsproblemene kan ha sammenheng med mindre tilgang på utenlandsk arbeidskraft blant annet som følge av økt aktivitetsnivå i Sverige. Rekrutteringsproblemene er særlig store på deler av Østlandet og i Agder/Rogaland, men er store også i resten av landet.

Innenfor industriarbeid har rekrutteringsproblemene økt noe igjen fra i fjor etter å ha falt fra 1998 til 1999. De økte rekrutteringsproblemene kan reflektere at etterspørselen etter arbeidskraft er i ferd med å ta seg opp igjen og at ordresituasjonen innenfor deler av verksteds- og verftsindustrien er under bedring. De siste 2 årene har det vært stor nedgang i sysselsettingen innen industrien. Utviklingen innenfor teknisk, vitenskapelig arbeid reflekterer også et stykke på vei utviklingen innenfor industrien. Her er rekrutteringsproblemene omtrent som i fjor, og betydelig lavere enn i 1998.

Innenfor sykepleie- og helsevernarbeid er rekrutteringsproblemene fortsatt svært store. Mangelen på sykepleiere er som i fjor om lag 3.700 personer, legemangelen har gått litt ned, mens mangelen på hjelpepleiere har økt. Av mangelen på 3.700 sykepleiere refererer om lag 1.400 seg til Oslo og Akershus.

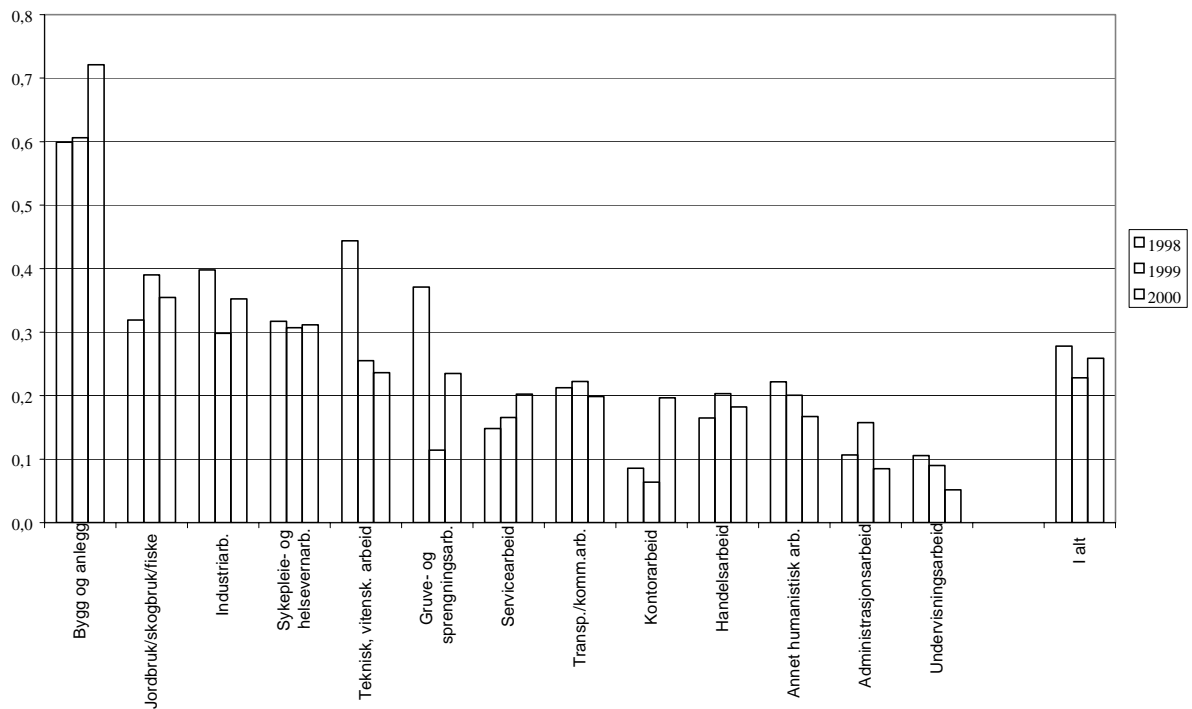
Rekrutteringsproblemene innenfor sykepleie- og helsevernarbeid er minst i Oppland/Hedmark og størst i det øvrige Østlandsområdet.

Innenfor servicearbeid og kontorarbeid er det klare tegn til at rekrutteringsproblemene øker. De siste årene har det vært relativt lett å rekruttere arbeidskraft innenfor kontorarbeid, men nå er rekrutteringsproblemene omtrent som for gjennomsnittet av yrkesgruppene. Innenfor servicearbeid er rekrutteringsproblemene størst på Nordvestlandet og i Oslo og Akershus. Innenfor kontorarbeid er rekrutteringsproblemene store i Agder/Rogaland og små i Trøndelag og Nord-Norge.

Innenfor "annet humanistisk arbeid", herunder IT-arbeid, har rekrutteringsproblemene avtatt noe det siste året. Dette kan ha sammenheng med at år 2000-problematikken nå er overstått. Rekrutteringsproblemene er minst i Trøndelag.

Det er ikke avdekket store rekrutteringsproblemer innenfor handelsarbeid til tross for vekst i det private forbruket. En rimelig forklaring er at varehandelen, som utgjør en stor undergruppe av handelsarbeid, har forholdsvis lett tilgang på arbeidskraft gjennom skoleungdom. Rekrutteringsproblemene innenfor handelsarbeid generelt er noe mindre fra nordvestlandet og nordover enn i de øvrige regionene.

Figur 2.1
Størrelsen på rekrutteringsproblemene illustrert ved en stramhetsindikator⁴ basert på bedriftsundersøkelsen 1998, 1999 og 2000.

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

⁴ Se fotnote 1 og 2.

Tabell 2.1. Stramhetsindikator⁵ fordelt på hovedyrkesgrupper.

	1998	1999	2000
Teknisk, naturvitenskapelig arbeid	0,44	0,26	0,24
Sykepleie- og helsevernarbeid	0,32	0,31	0,31
Undervisningsarbeid	0,11	0,09	0,05
Annet humanistisk arbeid	0,22	0,20	0,17
Administrasjonsarbeid	0,11	0,16	0,08
Kontorarbeid	0,09	0,06	0,20
Handelsarbeid	0,16	0,20	0,18
Jordbruk/skogbruk/fiske	0,32	0,39	0,35
Gruve- og sprengningsarbeid, olje- og gassutvinning	0,37	0,11	0,24
Transport- og kommunikasjonsarbeid	0,21	0,22	0,20
Bygge- og anleggsarbeid	0,60	0,61	0,72
Industriarbeid	0,40	0,30	0,35
Servicearbeid	0,15	0,17	0,20
I alt	0,28	0,23	0,26

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

Tabell 2.2. Antall personer som bedriftene mangler. Fordelt på hovedyrkesgrupper.

	1998	1999	2000
Teknisk, naturvitenskapelig arbeid	4 700	1 700	1 700
Sykepleie- og helsevernarbeid	5 200	5 300	5 800
Undervisningsarbeid	1 000	1 000 ⁶	600
Annet humanistisk arbeid	2 300	2 100	1 600
Administrasjonsarbeid	200	300	200
Kontorarbeid	400	700	1 100
Handelsarbeid	2 300	3 100	3 000
Jordbruk/skogbruk/fiske	800	700	1 200
Gruve- og sprengningsarbeid	200	0	100
Transport og kommunikasjonsarbeid	1 900	1 600	1 400
Bygge- og anleggsarbeid	4 100	4 600	6 100
Industriarbeid	9 800	6 800	7 800
Servicearbeid	2 300	3 400	4 800
I alt	35 200	31 900	35 500

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

I tabellene 2.3 og 2.4 presenteres absolutt mangel og relativ mangel fordelt på detaljerte yrker. I tabell 2.5 –2.8 presenterer vi tilsvarende tall for regioner og yrkesgrupper/enkeltyrker.

Vi vil under kommentere rekrutteringsproblemene innenfor de ulike yrkesgruppene. Ved vurdering av hvor rekrutteringsproblemene er størst legger vi stramhetsindikatoren til grunn.

⁵ Se fotnote 1 og 2.

⁶ Tallet er nedjustert fra Kv.rap. om arbeidsmarkedet Nr. 3 1999 fordi noen respondenter i ettertid korrigerer sine anslag på mangelen av undervisningspersonell.

Teknisk, vitenskapelig arbeid

I Bedriftsundersøkelsen i 1998 var mangelen på arbeidskraft innenfor denne yrkesgruppen stor. De siste 2 årene har mangelen på arbeidskraft vært langt mindre, noe som må sees i sammenheng med lavere etterspørsel etter arbeidskraft innenfor industrien. Blant annet innenfor bygge- og anleggsteknisk arbeid og til dels elektroteknisk arbeid er mangelen på arbeidskraft likevel betydelig noe som må sees i sammenheng med økt aktivitet innenfor byggesektoren.

Innenfor kjemisk, teknisk og metallurgisk arbeid og gruve- og petroleumsteknisk arbeid er rekrutteringsproblemene nå små. Innenfor kjemiker- og fysikerarbeid og biologisk arbeid er det imidlertid noe mangel på arbeidskraft.

I alt er mangelen på arbeidskraft innenfor teknisk, naturvitenskapelig arbeid om lag 1.700 ansatte pr. 2. kvartal 2000.

Sykepleie- og helsevernarbeid

Rekrutteringsproblemene er fortsatt store innenfor denne yrkesgruppen, og mangelen på leger, psykologer og sykepleiere er stor, mens mangelen på hjelpepleiere og pleiere i psykisk helsevern er noe mindre. Rekrutteringsproblemene er omtrent som for ett år siden for gruppen sett under ett. Mangelen på leger har imidlertid gått noe ned, mens mangelen på hjelpepleiere har økt. Situasjonen er omtrent uendret for sykepleiere.

Beregninger viser at mangelen på sykepleiere er om lag 3 700, at mangelen på hjelpepleiere og leger utgjør hhv. 900 og 500 personer. Innenfor faglært apotekerpersonale er det i år en mangel på nærmere 500 personer, mot 100 i fjorårets undersøkelse. Estimater for dette yrket baserer seg imidlertid på relativt få observasjoner.

For yrkesgruppen sykepleie- og helsevernfag sett under ett var mangelen 2. kvartal i år om lag 5.800 personer. I fjor manglet det om lag 5.300 personer innenfor denne yrkesgruppen. Veksten må i all hovedsak tilskrives at det i år rapporteres om stigende mangel blant faglært apotekerpersonale.

Mangelen på helsepersonell ser ut til å være liten i Oppland og Hedmark og særlig stor i det øvrige Østlandsområdet. Sykepleier- og legemangelen er i tillegg alvorlig i Nord-Norge. Hjelpepleiermangelen ser ut til å være særlig sentrert på Østlandet unntatt Oppland/Hedmark, med om lag 70 prosent av den totale mangelen på hjelpepleiere.

I Oslo og Akershus er mangelen på sykepleiere anslagsvis 1.400 personer. I Østfold/Buskerud/Vestfold/Telemark og på nordvestlandet mangler det anslagsvis 750 sykepleiere i hver region.

Undervisningsarbeid

I følge Bedriftsundersøkelsen er rekrutteringsproblemene små og noe lavere enn i fjor. Til sammen rapporteres det om en mangel på 600 personer innen yrkesgruppen. Den registrerte ledigheten for personer med førskole- og lærerutdanning er derimot svært lav, noe som indikerer at det er få problemer knyttet til å få seg jobb for disse gruppene.

Annet humanistisk arbeid

Annet humanistisk arbeid består bla av IT-arbeid, juridisk, religiøst, kunstnerisk, litterært og økonomisk utredningsarbeid. Gruppen som helhet synes å ha noe mindre alvorlige rekrutteringsproblemer enn gjennomsnittet.

Rekrutteringsproblemene innenfor IT-arbeid har blitt klart mindre det siste året. Av Bedriftsundersøkelsen fremgår det at det mangler om lag 600 personer til IT-arbeid, men mangler kan også være registrert i beslektede yrker som eksempelvis teknisk arbeid.

Mindre mangel på personer til IT-arbeid har sammenheng med at år 2000-problematikken nå er overstått.

Det er noe rekrutteringsproblemer knyttet til å rekruttere arbeidskraft til religiøst arbeid. Rekrutteringen til revisjonsarbeid har blitt noe vanskeligere siden i fjor. Innenfor sosialt arbeid, kunstnerisk og litterært arbeid (journalister mm.), økonomisk utredningsarbeid, bibliotek, arkiv og museumsarbeid er rekrutteringsproblemene av mindre alvorlig karakter.

Administrasjonsarbeid

Innenfor denne kategorien sett under ett ser rekrutteringsproblemene ut til å være relativt små sammenlignet med gjennomsnittet og har avtatt noe det siste året. Innenfor offentlig administrasjonsarbeid er rekrutteringsproblemene små i følge Bedriftsundersøkelsen og innenfor bedriftsadministrasjon er problemene langt mindre enn i fjor.

Kontorarbeid

I fjorårets undersøkelse var dette en av de yrkesgruppene det var lettest å rekruttere arbeidskraft til. Innenfor denne yrkesgruppen har rekrutteringsproblemene økt det siste året og nærmer seg nå gjennomsnittet av yrkesgruppene.

Både blant regnskapssjefer og sekretærer/stenografer er rekrutteringsproblemene nå store med en mangel på til sammen 800 personer, mens det fortsatt er enkelt å rekruttere kontormedarbeidere og bankfunksjonærer.

I Agder/Rogaland er rekrutteringsproblemene innenfor kontorarbeid store og langt større enn i resten av landet.

Handelsarbeid

Innenfor handelsarbeid er rekrutteringsproblemene omtrent som i fjor, og bedriftene oppgir en mangel på om lag 3 000 personer. Målt ved stramhetsindikatoren er rekrutteringsproblemene noe mindre enn for gjennomsnittet av yrkesgruppene.

Mangelen på selgere/salgfunksjonærer er betydelig, og det er også noe mangel på reklamefolk. Sett i forhold til yrkets utbredelse er mangelen på butikkmedarbeidere relativt beskjeden.

Det rapporteres om en mangel på om lag 1.600 selgere/salgfunksjonærer og 1.100 butikkmedarbeidere.

Mangelen på arbeidskraft innenfor handelsarbeid er større på Østlandet og i Agder/Rogaland enn i resten av landet. Dette gjelder særlig selgere/salgfunksjonærer. I Oslo/Akershus mangler det om lag 700 selgere/salgfunksjonærer.

Jordbruk, skogbruk, fiske

Da bedriftsundersøkelsen kun inkluderer bedrifter med 3 ansatte eller flere, er resultatene fra undersøkelsen trolig ikke representativ for disse yrkesgruppene.

Rekrutteringsproblemene synes å være langt større enn for gjennomsnittet av yrkene. Dette må sees i sammenheng med at Bedriftsundersøkelsen til dels faller sammen med sesongen for å skaffe ekstrahjelp. Rekrutteringsproblemene synes å være betydelige både for husdyrrøktene og gartnere/gartnerarbeidere med en mangel på hhv. 500 og 400 personer. Mangelen på arbeidskraft er relativt stor i Hedmark/Oppland, Nord-Norge, Trøndelag og Agder/Rogaland.

Gruve- og sprengningsarbeid (olje- og gassutvinning)

Rekrutteringsproblemene har trolig blitt litt større enn i fjor da det ikke ble observert vesentlige rekrutteringsproblemer. Vi har imidlertid få observasjoner å bygge estimatet på for denne yrkesgruppen.

Transport- og kommunikasjonsarbeid

Rekrutteringsproblemene er trolig litt mindre enn for gjennomsnittet av yrkesgruppene, men er betydelig blant drosjesjåfører og til dels andre sjåfører. Innenfor postbudarbeid og til dels post- og telekommunikasjoner er rekrutteringsproblemene i følge Bedriftsundersøkelsen små. Av en total mangel på 1 400 ansatte i yrkesgruppen relaterer 200 seg til drosjesjåfører og 900 til andre sjåfører. Innenfor skipsbefalsarbeid/dekks- og maskinarbeid er rekrutteringsproblemene i følge Bedriftsundersøkelsen små.

For flere av yrkene innenfor transport- og kommunikasjonsarbeid bygger vi på få observasjoner.

De største rekrutteringsproblemene ser det ut som vi finner i Østfold/Buskerud/Vestfold/Telemark og Oppland/Hedmark.

Bygge- og anleggsarbeid

Ifølge foreløpige Nasjonalregnskapstall er det litt nedgang i sysselsettingen innenfor bygge- og anleggsnæringen sett under ett. Innenfor bygge- og anleggsarbeid er imidlertid rekrutteringsproblemene i følge Bedriftsundersøkelsen fortsatt størst.

De siste par årene har den samlede etterspørselen etter arbeidskraft i næringen holdt seg relativt stabil etter sterk vekst de foregående årene, men rekrutteringsmulighetene fra nabolandene har blitt mindre da aktiviteten i bygge- og anleggsnæringen der har tatt seg opp.

Store offentlige prosjekter er nå avsluttet, noe som medfører nedgang innenfor anleggssektoren. Aktiviteten øker imidlertid betydelig innenfor byggesektoren. Bakgrunnstall viser at rekrutteringsproblemene er klart større innenfor byggesektoren enn i anleggssektoren. Innenfor byggesektoren har rekrutteringsproblemene økt kraftig det siste året, mens rekrutteringsproblemene er blitt mindre innenfor anleggssektoren. Resultatene fra Bedriftsundersøkelsen kan tyde på at det kan bli vanskelig å tilfredsstille etterspørselen etter arbeidskraft innenfor byggesektoren.

Mangelen på bygningsarbeidere som for eksempel snekkere og tømrere er nå meget stor og har økt fra 1.900 i fjorårets undersøkelse til hele 3.500 personer i årets undersøkelse.

Foruten bygningsarbeidere er det særlig stor mangel på murere, bygningsmalere/møbellakerere, anleggsmaskinkjørere og stein-, jord- og sementarbeidere.

Innenfor bygge- og anleggsarbeid mangler det nå i alt vel 6 000 personer.

Mangelen på arbeidskraft er stor over hele landet, men kanskje særlig stor i på deler av Østlandet og Agder/Rogaland. Rekrutteringsproblemene ser ut til å være noe mindre fra Trøndelag og nordover.

Industriarbeid

Etter noen år med store rekrutteringsproblemer bla. innenfor verkstedindustrien og trevareindustrien avtok rekrutteringsproblemene i industrien fra 1998 til 1999, og sysselsettingen innenfor industrinæringen har de siste par årene falt relativt mye.

I følge Bedriftsundersøkelsen er mangelen på personell nå i ferd med å øke noe igjen og bekrefter således den noe mer positive utviklingen vi har sett i beholdningen av ledige

stillinger innenfor industriarbeid de siste månedene. Ordresituasjonen for en del virksomheter innenfor verksted- og verftsindustrien har da også bedret seg den siste tiden.

I følge Bedriftsundersøkelsen er mangelen på tynnplatearbeidere, rørleggere, møbelsnekkere, plate- og stålkonstruksjonsarbeidere, salmakere/lærere, rørleggere og elektrikere stor. Det er også betydelig mangel på sveisere/brennere, maskin- og motorreparatører, industrisnekkere, verkstedmekanikere og slaktere/ pøsemakere. Rekrutteringsproblemene innen fiskeindustrien, blant plastvarearbeidere, lagerarbeidere og bakeriarbeidere er av mindre karakter.

I alt har mangelen på personer til industriarbeid økt fra 6.800 personer i fjor til 7.800 personer i år. I 1998 var mangelen 9.800 personer. Av mangelen i år utgjør bla. rørleggerne en mangel på 1.200 personer, mangelen på elektrikere 1.200 personer og mangelen på murere 600 personer, se for øvrig tabell 2.3.

Rekrutteringsproblemene ser ut til å være noe større på deler av Østlandet enn i resten av landet. Dette har trolig sammenheng med at nedgangen i sysselsettingen i oljerelatert industri i mindre grad har rammet disse fylkene.

Mangelen på rørleggere og elektrikere er meget stor i Oslo/Akershus med en mangel på hhv. knappe 400 og vel 300 personer. Mangelen på rørleggere er langt mindre i Trøndelag. I Oslo/Akershus er det også stor mangel på arbeidskraft til finmekanisk arbeid.

Servicearbeid

For yrkesgruppen som helhet er rekrutteringsproblemene trolig fortsatt under gjennomsnittet av alle yrkesgruppene, men rekrutteringsproblemene er økende. Bedriftene rapporterer om en mangel på 4 800 personer, en økning på 1 400 personer fra i fjor.

For hovmestere, servitører, kjøkkenmedhjelpere og annet serveringspersonale, resepsjonsfunksjonærer og vaktmestere synes problemene å være mindre enn for gjennomsnittet av yrkene. For kokker er rekrutteringsproblemene som for gjennomsnittet av yrkene.

Rekrutteringsproblemene for rengjøringspersonale har vært økende det siste året, og i følge Bedriftsundersøkelsen utgjør mangelen om lag 1.300 personer.

Det er ikke rapportert om vesentlig mangel på polititjenestemenn.

De siste årene har det vært stor mangel på frisører/skjønnhetspleiere. Rekrutteringsproblemene har økt også det siste året, og dette er ett av yrkene der mangelen er mest alvorlig. Det rapporteres om en mangel på hele 1 000 personer.

Mangelen på frisører er særlig stor i Oslo/Akerhus med en mangel på om lag 700 ansatte. I Oslo/Akershus er det også betydelig mangel på vektere.

Innenfor servicearbeid som helhet er det foruten Oslo/Akershus, nordvestlandet som har de største rekrutteringsproblemene.

Tabell 2.3 Mangel på ansatte i hht. Bedriftsundersøkelsen fordelt på detaljerte yrker. Tallene er avrundet til nærmeste 50. 1998, 1999 og 2000.

NYK		Mangel på arbeidskraft. Antall personer		
		1998	1999	2000
41	Sykepleiere	3 300	3 650	3 750
774	Bygningsarbeidere	1 800	1 950	3 500
321\331	Salgsfunksjonærer	1 050	1 900	1 550
00	Teknisk arbeid	4 600	1 650	1 550
001	-bygge- og anleggsteknisk arbeid	600	550	700
004	-maskin- og skipsteknisk arbeid	550	300	100
003	-elektroteknisk arbeid	700	350	450
005	-kjemisk/teknisk og metallurgisk arbeid	50	50	0
006	-gruve- og petroleumsteknisk arb.	1 600	0	0
76	Elektroarbeid	1 400	750	1 400
761	-elektrikere	1 150	650	1 150
764	Telereparatører, - montører mf.	150	50	100
765	Linjemontører	0	0	100
763	Elektroreparatører, viklere m.fl.	50	50	50
932	Rengjøringspersonale	350	700	1 300
755	Rørleggere	1 100	950	1 200
333	Butikkmedarbeidere	1 050	1 000	1 150
941	Frisører, skjønnhetspleie	500	850	1 000
644	Sjåførere	550	850	950
045	Hjelpepersonale i helsevesen	800	650	850
90	Sivilt tryggings- og overvåkningsarb	150	50	750
909	-øvrige yrker innen 90 (vektene)	150	50	700
751	Verkstedmekanikere	1 200	800	650
78	Malings- og tapetseringsarbeid	600	750	650
781	-bygningsmalere, møbellakkerere	250	400	450
782	-bygningstapetserere	50	50	150
783	-industrilakkerere mfl	250	300	50
874	Anleggsmaskinkjørere mfl	300	300	600
0X9	IT-arbeid	1 150	1 000	550
921	Hovmestere, servitører	350	500	550
791	Murere	350	600	550
912	Kokker	500	600	550
793	Stein-, jord- og sementarbeidere	700	900	500
754	Tynnplatearbeidere	300	150	500
412	Husdyrrøkttere	450	300	500
031	Leger	600	600	500
753	Maskin- og motorreparatører	800	1 100	500
82	Næringsmiddelarbeid	750	400	450
822	-bakeriarbeidere	50	50	50
825	-konserveringsarbeidere	50	0	0
826	-slaktere, pølsemakere mfl	200	100	150
828	-fiskeindustri	250	250	200
051	Faglært apotekerpersonale	150	100	450
756	Sveisere, brennere	900	550	450
201	Regnskapssjefer o.l.	150	300	450

Tabell 2.3 fortsettes på neste side.

Tabell 2.3 forts.

Nyk-nr.		Mangel på arbeidskraft. Antall personer		
		1998	1999	2000
757	Plate- og stålkonstruksjonsarbeidere	700	450	450
70\71\72	Tekstilarbeid/Sko/Lær	200	200	400
701	Garnforarbeidere	0	50	0
714	Møbeltapetsere	50	0	50
716	Syere	50	50	50
726	Salmakere, lærsyere mfl.	100	0	150
064	Lærere	400	300	350
403\413	Gartnere/gartnerarbeidere	250	250	350
74	Finmekanisk arbeid	250	200	350
741	-finmekanikere	200	50	250
744	-tannteknikere	0	50	50
745	-gull og sølvarbeidere	0	50	0
211	Sekretærer og stenografer	50	150	350
0X2	Sosialt arbeid	50	250	300
798	Stillasarbeidere	200	300	250
913\922	Kjøkkenmedhjelpere/annet serveringspersonale	200	400	250
643	Drosjesjåfører	50	500	250
882	Lagerarbeidere	150	100	250
777	Industrisnekkere	300	150	250
411	Gårdsarbeidere	50	50	150
07	Religiøst arbeid	100	150	150
922	Annet serveringspersonale	150	350	150
80	Grafisk arbeid	150	100	150
0X5	Psykologer	200	150	150
09	Kunstnerisk og litterært arbeid	300	200	150
066	Barnehagepersonell	450	500	150
295	Reisebyråfunksjonærer	50	50	150
111	Bedriftsadministrasjon	100	250	100
313	Reklamefolk	100	50	100
311	Forsikringsselgere	50	50	100
916	Resepsjonsfunksjonærer	50	100	100
043	Pleiere i psykisk helsevern	200	150	100
299	Kontormedarbeidere	50	100	100
0X4	Økonomisk utredningsarbeid	350	150	100
752	Maskinoperatører	150	100	100
961	Sport og idrett	0	100	100
773	Finer- og trefiberplatearbeidere	50	0	50
062	Universitets- og høyskolelærere	50	50	50
931	Vaktmestere	50	50	50
0X1	Revisjonsarbeid	50	250	50
012	Fysikere	0	0	50

Tabell 2.3 fortsettes på neste side.

Tabell 2.3 forts.

Nyk-nr.		Mangel på arbeidskraft. Antall personer		
		1998	1999	2000
531	Oljearbeidere	100	0	50
0X8	Kjemiker- og fysikerarbeid	100	0	50
097	Musikere	50	50	50
432	Akvakulturarbeidere	50	50	50
911	Kjøkkenledere	0	0	50
803	Trykkere	100	100	50
795	Isolatører	300	150	50
501	Gruve og fjellsprenningsarbeidere	50	50	50
646	Bud	750	100	50
917	Pursere, trafikkverter	0	0	50
023	Jordbruks- og hagebruksforskere, rådgivere	50	0	50
441	Skogsarbeidere	0	0	50
052	Fysioterapeuter, ergoterapeuter	50	50	50
013	Laboranter, laboratorieassistenter	0	0	50
046	Hjelpepersonale i tannpleie	50	50	50
0X3	Bibliotek, arkiv og museumsarbeid	50	50	50
105	Administrasjons- og forvaltningsarbeid i fylkeskommunal og kommunal administrasjon	0	50	50
872	Kran- og heisførere	50	50	50
853	Plastvarearbeidere	150	50	50
851	Betongindustri	100	50	50
083	Privatpraktiserende jurister	0	0	50
293	Forsikringsfunksjonærer	0	100	50
069	Ufaglært undervisningspersonell	50	0	50
203	Butikk- og kafekasserer	0	50	50
332	Butikksjefer	50	50	50
292	Bankfunksjonærer	0	0	50
796	Glassmestere	50	50	50
296	Speditører, skipsmeklere	50	50	50
631	Lokomotivførere	0	0	50
772	Sagbruk og høvleriarbeidere	100	0	50
312	Eiendoms- og verdipapirmekler	50	50	50
60\61	Skipsbefalarbeid/dekks- og maskinarbeid	150	50	0
758	Overflatebehandlere m.m.	250	50	0
871	Maskinister	50	150	0
671	Poståpnere/postassistenter	0	100	0
65	Konduktørarbeid, trafikk og fraktearbeid	150	0	0
072	Tannleger	0	100	0
	Annet	1600	1500	900
	I alt	35200	31900	35500

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

Tabell 2.4.

Rekrutteringsproblemer illustrert ved stramhetsindikator fordelt på detaljerte yrker.
Desto større indikator, desto større rekrutteringsproblemer.

Nyknr.	Yrke	1998	1999	2000
791	Murere	0,79	1,17	1,02
754	Tynnplatearbeidere	0,84	0,44	0,92
941	Frisører, skjønnhetspleiere	0,63	0,67	0,88
78	Malings- og tapetseringarbeid	0,69	0,59	0,83
781	-bygningsmalere/møbellakerere	0,78	0,74	0,92
774	Bygningsarbeidere	0,56	0,57	0,79
874	Anleggsmaskinkjørere	0,45	0,38	0,75
643	Drosjesjåfører	0,73	1,35	0,67
755	Rørleggere	0,60	0,52	0,61
776	Møbelsnekkere	0,42	0,30	0,58
757	Plate- og stålkonstruksjonsarb.	0,55	0,61	0,54
70/71/72	Tekstilarbeid/sko/lær	0,25	0,33	0,48
726	-salmakere, lærsyere mfl	0,38	0,07	0,64
716	-syere	0,20	0,98	0,29
76	Elektroarbeid	0,42	0,19	0,48
761	-elektrikere	0,49	0,20	0,56
412	Husdyrrøkttere	0,41	0,49	0,45
030/031	Leger	0,68	0,73	0,43
403/413	Gartnere/gartnerarbeidere	0,34	0,46	0,41
041	Sykepleiere	0,43	0,45	0,39
793	Stein-, jord- og sementarbeidere	0,52	0,59	0,38
756	Sveisere, brennere	0,52	0,40	0,37
201	Regnskapssjefer og lignende	0,16	0,22	0,36
753	Maskin- og motorreparatører	0,45	0,47	0,34
777	Industrisnekkere	0,45	0,20	0,34
0X5	Psykologer	0,62	0,51	0,32
80	Grafisk arbeid	0,27	0,22	0,31
803	-trykkere	0,34	0,37	0,24
321/331	Selgere/Salgfunksjonærer	0,25	0,35	0,31
211	Sekretærer og stenografer	0,05	0,15	0,31
751	Verkstedmekanikere	0,35	0,38	0,29
01	Kjemiker- og fysikerarbeid	0,33	0,30	0,28
02	Biologisk arbeid	0,15	-----	0,27
07	Religiøst arbeid	0,20	0,29	0,26
644	Sjåfører	0,19	0,26	0,25
912	Kokker	0,25	0,27	0,24
932	Rengjøringspersonale	0,08	0,17	0,23
00	Teknisk arbeid	0,46	0,26	0,23
001	-bygge- og anleggsteknisk arbeid	0,26	0,41	0,41
003	-elektroteknisk arbeid	0,21	0,14	0,25
005	-kjemisk/tekn. og metallurgisk arb	0,23	0,12	0,04
006	-gruve- og petroleumsteknisk arb.	2,43	0,16	0,04
0X1	Revisjonsarbeid	0,10	0,17	0,21
313	Reklamefolk	0,18	0,11	0,20

Tabell 2.4 fortsetter på neste side.

Tabell 2.4 forts.

NYK-nr.	Yrke	1998	1999	2000
OX9	IT-arbeid	0,27	0,40	0,19
764	Telereparatører, -montører mfl.	0,32	0,08	0,17
OX2	Sosialt arbeid	0,06	0,08	0,17
90	Sivilt trygging- og overvåkningsarbeid	0,15	0,01	0,17
903	-polititjenestemenn	0,11	0,00	0,09
82	Næringsmiddelarbeid	0,24	0,12	0,16
826	-slaktere, pølsemakere mfl	0,45	0,19	0,27
822	-bakeriarbeidere	0,16	0,16	0,22
828	-fiskeindustri	0,24	0,13	0,13
853	Plastvarearbeidere	0,51	0,27	0,15
882	Lagerarbeidere	0,09	0,07	0,14
045	Hjelpepleiere	0,14	0,11	0,14
67	Post og telekommunikasjon	0,14	0,09	0,13
043	Pleiere i psykisk helsevern	0,20	0,13	0,13
111	Bedriftsadministrasjon	0,13	0,38	0,13
921	Hovmestre og servitører	0,14	0,14	0,12
913/922	Kjøkkenmedhjelpere/annet serveringspersonale	0,09	0,16	0,12
09	Kunstnerisk og litterært arbeid	0,28	0,13	0,12
091	-reklametegnere	-----	0,31	0,14
095	-redaktører, journalister mfl.	0,10	1,13	0,06
052	Fysioterapeuter, ergoterapeuter	0,20	0,08	0,12
333	Butikkmedarbeidere	0,12	0,12	0,11
916	Resepsjonsfunksjonærer	0,12	0,16	0,10
931	Vaktmestre	0,10	0,19	0,10
OX4	Økonomisk utredningsarbeid	0,20	0,13	0,10
08	Juridisk arbeid	0,07	0,09	0,09
68	Postbudarbeid	0,24	0,05	0,08
292	Bankfunksjonærer	0,04	0,01	0,08
OX3	Bibliotek, arkiv og museumsarbeid	0,11	0,15	0,08
064	Lærere	0,08	0,03	0,05
299	Kontormedarbeidere	0,03	0,04	0,04
066	Barnehagepersonell	0,16	0,29	0,04
10	Offentlig administrasjons- og forvaltningsarbeid	0,08	0,06	0,04
069	Ufaglært undervisningspersonell	0,06	0,02	0,02
60/61	Skipsbefalsarbeid/dekks- og maskinarbeid	0,09	0,03	0,01
	I alt	0,28	0,23	0,26

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

Tabell 2.5.

Mangelen på arbeidskraft fordelt på regioner og yrkesgrupper. Anslagene er rundet av til nærmeste 50. Anslagene er grove og beheftet med stor usikkerhet.

	Østfold/ Busk./ Vestfold/ Telem.	Oslo og Akersh.	Oppland/ Hedmark	Agder/ Rogala.	Hordaland /S&F/M&R	Trøndel.	Nord- Norge	I alt
Teknisk, vitensk. arbeid	300	500	100	350	200	150	200	1 750
Sykepleie- og helsever.	1 200	1 900	100	700	1 000	300	550	5 750
Undervisningsarbeid	150	150	50	100	50	0	50	600
Annet humanistisk arb.	500	300	200	200	200	50	150	1 600
Administrasjonsarbeid	50	100	0	0	0	0	0	200
Kontorarbeid	300	200	100	400	50	50	50	1 100
Handelsarbeid	700	900	300	650	200	100	200	3 000
Jordbruk/skogbruk/fiske	150	50	300	200	100	250	150	1 200
Gruve- og sprengnings.	0	0	0	50	0	0	50	100
Transport/komm.	350	300	150	300	150	50	100	1 400
Bygg og anlegg	1 550	750	1 000	1 250	700	300	600	6 150
Industriarbeid	1 950	1 900	500	1 050	1 200	450	800	7 800
Servicearbeid	500	2 250	200	450	800	250	300	4 800
I alt	7 600	9 400	2 950	5 700	4 650	1 950	3 150	35 450

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 2000.

Tabell 2.6.

Mangelen på arbeidskraft fordelt på regioner og yrkesgrupper. Desto større indikator, desto større rekrutteringsproblemer. Tallene er beheftet med stor usikkerhet.

	Østfold/ Busk./ Vestfold/ Telemark	Oslo og Akershus	Oppland/ Hedmark	Agder/ Rogaland	Hord./ S&F/M&R	Trøndel.	Nord- Norge	I alt
Teknisk, vitensk. arbeid	0,28	0,29	0,21	0,18	0,19	0,26	0,40	0,24
Sykepleie- og helsever.	0,46	0,55	0,08	0,31	0,31	0,13	0,27	0,31
Undervisningsarbeid	0,06	0,05	0,05	0,07	0,05	0,03	0,03	0,05
Annet humanistisk arb.	0,19	0,15	0,25	0,14	0,21	0,06	0,12	0,17
Administrasjonsarbeid	0,05	0,15	0,13	0,08	0,07	0,03	0,01	0,08
Kontorarbeid	0,30	0,13	0,18	0,60	0,23	0,05	0,08	0,20
Handelsarbeid	0,26	0,23	0,31	0,21	0,11	0,08	0,14	0,18
Jordbruk/skogbruk/fiske	0,24	0,09	0,62	0,40	0,34	0,41	0,51	0,35
Gruve- og sprengnings.	0,00	0,49	0,38	0,23	0,02	0,00	1,50	0,24
Transport/kommunik.	0,32	0,15	0,26	0,22	0,18	0,06	0,13	0,20
Bygg og anlegg	0,95	0,65	1,06	0,78	0,61	0,45	0,41	0,72
Industriarbeid	0,42	0,52	0,30	0,31	0,31	0,26	0,30	0,35
Servicearbeid	0,17	0,24	0,13	0,18	0,31	0,20	0,14	0,20
I alt	0,31	0,28	0,28	0,27	0,26	0,17	0,20	0,26

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 2000.

Tabell 2.7.

Mangelen på arbeidskraft fordelt på regioner og noen enkeltyrker. Anslagene er rundet av til nærmeste 50. Anslagene er grove og beheftet med meget stor usikkerhet.

		Østf./ Busk./ Vestf./ Telem.	Oslo og Akers.	Oppl./ Hedm.	Agder/ Rogal.	Hord./ S&F/ M&R	Trønd.	Nord- Norge	I alt
041	Sykepleiere	750	1 350	50	250	750	150	450	3 750
774	Bygningsarbeidere	800	550	550	700	350	200	350	3 500
321/331	Selgere/salgsfunksjonærer	250	700	100	450	0	0	0	1 550
00	Teknisk arbeid	300	400	100	300	200	150	150	1 550
932	Rengjøringspersonale	200	250	50	200	500	50	50	1 300
755	Rørleggere	350	400	50	200	100	0	50	1 200
333	Butikkmedarbeidere	350	100	200	50	150	100	150	1 150
761	Elektrikere	200	350	100	150	100	50	200	1 150
941	Frisører/skjønnhetspleiere	100	650	0	50	100	100	50	1 000
644	Sjåfører	250	50	100	300	150	50	50	950
045	Hjelpepleiere	300	350	50	100	100	0	0	850
751	Verkstedmekanikere	150	250	0	100	100	0	50	650
874	Anleggsmaskinkjørere mfl	150	50	200	50	50	50	50	600
0X9	IT-arbeid	250	150	100	50	0	0	0	550
921	Hovmestre/servitører	100	150	50	0	50	50	150	550
791	Murere	200	100	50	100	50	0	50	550
912	Kokker	100	150	50	100	50	50	50	550
030/031	Leger/overleger	150	0	0	0	150	100	50	500
753	Maskin- og motorreparatører	100	50	100	50	100	0	100	500
754	Tynnplatearbeidere	250	50	50	100	50	0	50	500
793	Stein-, jord- og sementarbeidere	200	50	50	50	100	50	50	500
756	Sveisere/brennere	150	50	0	100	100	0	50	450
757	Plate- og stålkonstruksjonsarbeid	150	50	0	50	150	0	0	450
201	Regnskapssjefer o.l.	200	50	50	50	50	0	0	450

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 2000.

Tabell 2.8.

Mangelen på arbeidskraft fordelt på regioner og noen enkeltyrker. Desto større indikator, desto større rekrutteringsproblemer. Tallene er beheftet med meget stor usikkerhet.

	Østfold/ Busk./ Vestfold /Telem.	Oslo og Akers.	Oppl./ Hedm.	Agder/ Rogal.	Hord./ S&F/ M&R	Trønd.	Nord- Norge	I alt
Murere	1,33	0,76	1,00	1,09	0,85	0,92	0,80	1,02
Tynnplatearbeidere	1,18	1,29	0,91	0,53	1,19	0,69	0,85	0,92
Frisører/skjønnhetspleiere	0,67	1,34	0,46	0,76	0,85	0,87	0,89	0,88
Bygningsarbeidere	1,02	0,66	1,07	0,93	0,71	0,63	0,43	0,79
Anleggsmaskinkjørere mfl.	1,05	3,33	1,93	1,06	0,65	0,24	0,14	0,75
Rørleggere	0,65	0,87	0,69	0,62	0,37	0,14	0,52	0,61
Elektrikere	0,42	1,21	0,77	0,32	0,38	0,40	0,75	0,56
Plate- og stålkonstruksjonsarbeid	0,66	0,65	0,30	0,45	0,65	0,16	0,19	0,54
Leger/overleger	1,01	0,62	0,10	0,12	1,22	0,27	0,45	0,43
Sykepleiere	0,53	0,66	0,13	0,27	0,36	0,13	0,59	0,39
Stein-, jord- og sementarbeidere	0,72	0,52	0,49	0,21	0,26	0,25	0,26	0,38
Sveisere/brennere	0,33	0,60	0,15	0,45	0,37	0,09	0,43	0,37
Regnskapssjefer o.l.	0,52	0,17	0,30	0,32	0,41	0,35	0,23	0,36
Maskin- og motorreparatører	0,57	0,38	0,48	0,13	0,27	0,48	0,42	0,34
Selgere/salgfunksjonærer	0,31	0,28	0,44	0,55	0,12	0,03	0,15	0,31
Verkstedmekanikere	0,27	1,15	0,05	0,37	0,24	0,22	0,18	0,29
Sjåfører	0,35	0,08	0,23	0,40	0,40	0,07	0,10	0,25
Kokker	0,38	0,18	0,19	0,22	0,23	0,17	0,14	0,24
Rengjøringspersonale	0,20	0,29	0,07	0,37	0,33	0,07	0,07	0,23
Teknisk arbeid	0,29	0,26	0,23	0,18	0,20	0,32	0,39	0,23
IT-arbeid	0,21	0,28	0,41	0,13	0,12	0,04	0,08	0,19
Hjelpepleiere	0,32	0,41	0,04	0,15	0,10	0,04	0,01	0,14
Hovmestre/servitører	0,12	0,09	0,14	0,02	0,16	0,17	0,22	0,12
Butikkmedarbeidere	0,22	0,09	0,29	0,03	0,09	0,07	0,12	0,11

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 2000.

2.3 Produksjonsøkning det kommende året

Bedriftsundersøkelsen viser at norske bedrifter er noe mer optimistiske til produksjonsforventningene enn de var i fjor. 32 prosent av bedriftene oppgir at de forventer en økt produksjon det kommende året. Dette er 2 prosentpoeng høyere enn Bedriftsundersøkelsen i fjor viste. Selv om dette representerer en økt optimisme er fremdeles årets forventede produksjonsøkning betydelig lavere enn det tallene fra 1998 viste. Den gangen svarte 36 prosent av bedriftene at de forventet en økt produksjon. I år er det 63 prosent av bedriftene som forventer uendret produksjon, og 5 prosent som oppgir en forventet nedgang. I fjor var de tilsvarende størrelsene 64 og 7 prosent. Det kan derfor tyde på at bedriftene igjen er i ferd med å øke forventningene til produksjonen. Økningen er imidlertid moderat sammenlignet med produksjonsforventningen i årene fra 1996 til 1998.

Tabell 2.9
Bedriftenes forventede produksjon, landsgjennomsnitt.

	Økende	Uendret	Nedgang
1996	37,1	58,3	4,7
1997	42,2	52,8	5,0
1998	35,8	60,5	3,7
1999	29,8	63,6	6,6
2000	32,0	62,7	5,4

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1996-2000.

I likhet med fjorårets bedriftsundersøkelse viser årets tall at finans/tjenesteyting og eiendomsdrift/forretningsmessig tjenesteyting er de to næringsgruppene der bedriftene oppgir høyest forventet nettoøkning til neste års produksjon. Det er henholdsvis 40 og 41 prosentpoeng som skiller den prosentvise andelen av bedriftene som forventer økning og den prosentvise andelen som forventer nedgang innenfor disse næringene. Alle næringene, med unntak av Kommunikasjon, forventer en slik nettoøkning i produksjonen et år frem i tid.

Deler av industrien, det vil si produksjon av metall og produksjon av maskiner, er de næringsgruppene der forventningsutviklingen har vært sterkest sammenlignet med undersøkelsen i fjor. I fjor var den forventet nettoøkningen i produksjonen på 10 prosentpoeng innenfor disse næringene, mens i år har tilsvarende størrelser økt til 26 for de samme næringene. For hele industrien er denne nettoøkningen 12 prosentpoeng høyere i år enn i fjor. Dette er et tydelig tegn på at produksjonen innenfor industrien er i ferd med å ta seg opp. Igjen er det verdt å merke seg at årets tall for industrien er moderate sammenlignet med tallene som anslo forventningene i Bedriftsundersøkelsen fra 1998.

Også bygg og anlegg utmerker seg ved mer optimistiske anslag i år enn i fjor. Differansen mellom virksomhetene som forventer økt produksjon og virksomhetene som forventer en nedgang er på 26 prosentpoeng. I fjor var denne størrelsen 13. Årets bedriftsundersøkelse viser at de største vekstanslagene innenfor denne næringsgruppen kommer fra virksomheter innenfor bygg, mens virksomheter innenfor anlegg er mindre optimistiske.

Innen Kommunikasjon, offentlig forvaltning, undervisning og andre sosiale og personlige tjenester ser produksjonsforventningene ut til å avta noe sammenlignet med fjorårets undersøkelse.

Tabell 2.10

Forventet produksjonsutvikling fordelt på næringer. Nettoøkning. Dvs. prosentandel bedrifter som venter stigende produksjon minus prosentandel bedrifter som venter avtagende produksjon.

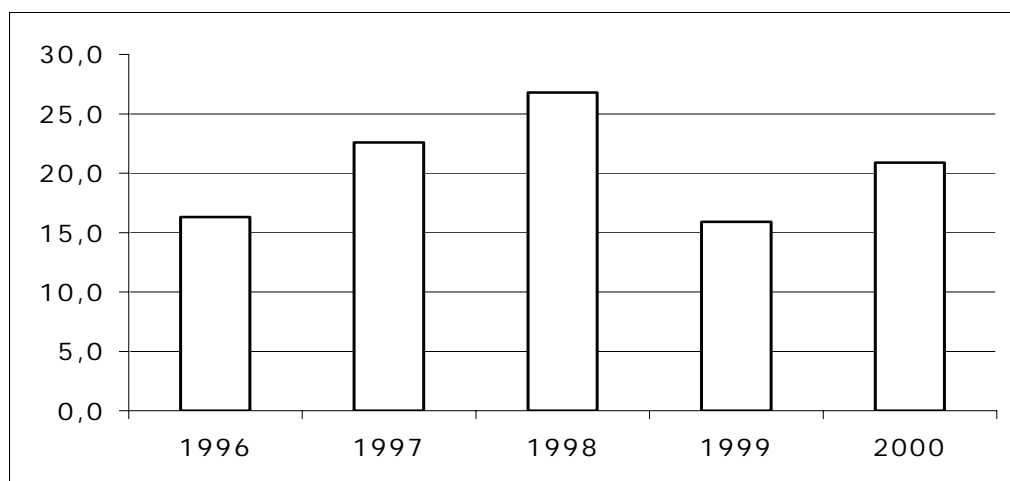
	1998	1999	2000
Jordbruk, skogbruk og fiske	13	11	13
Bergverksdrift og utvinning av olje og gass	28	8	14
Industri	38	18	26
-nærings- og nytelsesmidler	34	26	27
-tekstil- og lærvarer	27	12	17
-trevarer	35	18	28
-trefordeling og grafisk	30	20	24
-petroleum og kjemisk produksjon	45	23	24
-produksjon av annen industrivarer	36	20	30
-produksjon av metallvarer	44	10	26
-produksjon av maskiner	47	10	26
-produksjon av elektronikk	48	26	33
Kraft- og vannforsyning	4	0	4
Bygg og anlegg	32	13	26
Varehandel	38	28	31
Hotell og restaurant	37	31	32
Transport	33	5	12
Kommunikasjon	28	-11	-19
Finans/tjenesteyting	36	34	40
Eiendomsdrift/forretningsmessig tjenesteyting	44	34	41
Offentlig forvaltning	24	22	17
Undervisning	22	14	13
Helse og sosiale tjenester	20	18	23
Andre sosiale og personlige tjenester	34	30	25
I alt	33	23	27

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000

2.4 Utviklingen i sysselsettingen det kommende året

Tabellene og figurene som presenteres under bygger på bedriftenes vurderinger for den forventede arbeidsstokken i det kommende året. På bakgrunn av bedriftenes anslag er det estimert hvor mange bedrifter som forventer økning, nedgang og uendret sysselsetting om ett år. Det er viktig å understreke at slike tall bør betraktes som en kvalitativ, snarere enn en kvantitativ, indikator på hvilken retning sysselsettingen beveger seg i. Generelt vil en høy økning i netto prosentverdi i bedriftenes forventning om sysselsetting (dvs. prosentandel av bedriftene som forventer økning i egen arbeidsstokk i bedriften, minus prosentandel som forventer nedgang i egen arbeidsstokk) best forstås som en høy etterspørsel etter arbeidskraft. Likevel er det grunn til å tro at bedriftene, dersom rekrutteringsproblemene er merkbare, oppgir en noe dempet forventet vekst i sysselsettingen i forhold til behovet for nyansettelser. Bedriftene har i årets undersøkelse rapportert om store rekrutteringsproblemer innenfor enkelte næringer og yrkesgrupper. Det er rimelig å anta at denne effekten kan ha moderert anslagene for forventet sysselsetting noe. Derfor er tallene for forventet sysselsetting trolig et underestimat av bedriftenes faktiske etterspørsel etter arbeidskraft.

Figur 2.2
Bedriftenes forventning til fremtidig sysselsetting, landsgjennomsnitt. Nettoøkninger. Prosentandel bedrifter som venter økning minus prosentandel bedrifter som venter nedgang i sysselsettingen.

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1996-2000.

Fjorårets bedriftsundersøkelse utpekte seg ved at bedriftene forventet en relativ lav økning i sysselsettingen sammenlignet med tidligere år. I fjor var det bare 16 prosentpoeng som skilte den prosentvise andelen av bedriftene som ventet vekst i sysselsettingen fra den prosentvise andelen som ventet nedgang. I år ser bedriftene mer optimistisk på behovet for arbeidskraft det kommende året. Det er i år en forventet nettoøkning til neste år produksjon på 21 prosentpoeng. Det betyr at bedriftenes behov for arbeidskraft er i ferd med å øke.

Tabell 2.11.
Bedriftenes forventninger til fremtidig sysselsetting, landsgjennomsnitt.

	Økende	Uendret	Nedgang	Netto økning
1996	30,1	56,1	13,8	16,3
1997	33,6	55,4	11,0	22,6
1998	35,9	55,0	9,1	26,8
1999	26,0	63,9	10,1	15,9
2000	30,7	59,4	9,8	20,9

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1996-2000.

De regionale forskjellene, når det gjelder forventet sysselsetting i det kommende året, er kun av en moderat karakter. I 15 av landets fylker er forventningene mer positive i år enn de var for et år siden. Det er ingen av fylkene som forventer en netto nedgang i sysselsettingen. I Oslo, Rogaland og Akershus er bedriftene generelt mest optimistiske med en netto økning på henholdsvis 31, 27 og 25 prosentpoeng. De fylkene som forventer lavest vekst i sysselsettingen er Sogn og Fjordane, Nordland og Hedmark.

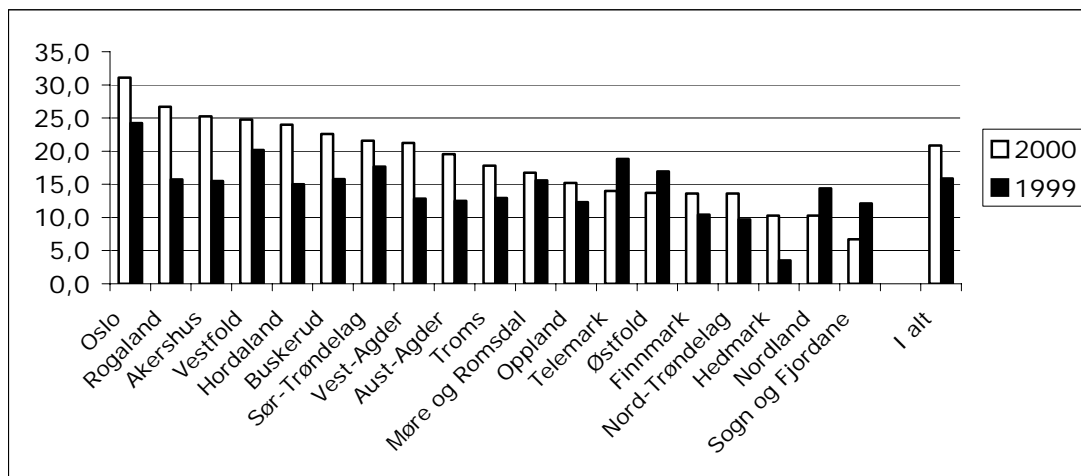
Tabell 2.12**Bedriftenes forventning til sysselsettingsutviklingen. Fordelt på fylke.****Netto økning**

	1998	1999	2000
Østfold	29	17	14
Akershus	29	15	25
Oslo	35	24	31
Hedmark	28	4	10
Oppland	18	12	15
Buskerud	28	16	23
Vestfold	30	20	25
Telemark	20	19	14
Aust-Agder	24	12	20
Vest-Agder	23	13	21
Rogaland	26	16	27
Hordaland	49	15	24
Sogn og Fjordane	16	12	7
Møre og Romsdal	20	16	17
Sør-Trøndelag	26	18	22
Nord-Trøndelag	15	10	14
Nordland	9	14	10
Troms	15	13	18
Finnmark	16	10	14
I alt	27	16	21

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

Figur 2.3

Prosentvis andel av bedriftene som venter nettoøkning i sysselsettingen det kommende året, dvs. differansen mellom andelen av bedrifter med forventet økning og andelen bedrifter med forventet nedgang.

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1999 og 2000.

Tabell 2.13 viser at bedriftene innenfor forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift er mest optimistiske når det gjelder neste års sysselsettingsnivå. Innenfor denne næringen er netto økningen det kommende året på 41 prosentpoeng. Også andre næringsgrupper som bygg og anlegg, samt deler av industrien, forventer en høy netto økning i sysselsettingen. Lavest forventet nettoøkning i sysselsettingen er innrapportert fra bedrifter innenfor næringsgruppene kommunikasjon og kraft- og vannforsyning.

I forhold til fjorårets tall er det verdt å merke seg oppgangen innenfor deler av industrien. Også bygg og anlegg, samt Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift, kan vise til betydelig vekst i forventet netto sysselsetting fra 1999 til 2000. Innenfor bygg og anlegg er det i første rekke byggesektoren som er optimistisk, noe som har sammenheng med den økte boligbyggingen.

Når det gjelder virksomheter innenfor helse og sosiale tjenester er oppgangen i forventet nettoøkningen i sysselsetting fremdeles relativt lav, det vil si 11 prosentpoeng i år mot 9 prosentpoeng i fjor. Dette til tross for en stor underbemanning av spesielt sykepleiere i den senere tid. Trolig er nettopp slike store rekrutteringsproblemer grunnen til at den forventede sysselsetting forblir relativt lav innenfor helse og sosiale tjenester.

Tabell 2.13
Forventet sysselsettingsutvikling fordelt på næring.

	1998				1999				2000			
	Netto	Nedg.	Uendr	Oppg.	Netto	Nedg.	Uendr	Oppg.	Netto	Nedg.	Uendr	Oppg.
Jordbruk, skogbruk og fiske	9	12	69	19	6	11	70	19	8			
Bergverksdrift og utinning	27	18	59	23	5	9	63	27	18			
Industri	35	14	55	30	16	14	51	35	22			
-Nærings og nytelsemidler	18	14	60	26	11	17	53	29	12			
-Tekstil- og lærvarer	15	18	59	23	5	16	56	27	11			
-Trevarer	35	12	58	30	18	11	57	32	21			
-Trefordeling og grafisk	26	16	58	26	9	13	60	27	14			
-Petroleum og kjemisk prod	42	16	55	29	12	13	48	39	26			
-Prod. Av annen industrivar.	34	12	58	30	18	10	52	38	28			
-Prod. av metallvarer	44	15	52	34	19	11	48	41	29			
-Produksjon av maskiner	56	14	49	37	23	12	43	45	33			
-Produksjon av elektronikk	42	11	50	39	27	11	48	41	30			
Kraft- og vannforsyning	-9	26	64	10	-16	24	59	17	-8			
Bygg og anlegg	41	7	57	37	30	7	49	44	38			
Varehandel	29	8	69	23	15	10	63	27	18			
Hotell og restaurant	25	9	65	26	16	6	62	32	26			
Transport	25	9	70	21	12	10	64	26	15			
Kommunikasjon	12	34	54	12	-23	37	47	16	-21			
Finans/tjenesteyting	3	16	58	26	9	19	47	34	16			
Eiendomsdrift/forretning.	43	7	55	38	31	5	48	47	41			
Offentlig forvaltning	16	13	68	20	7	13	68	19	6			
Undervisning	18	20	59	21	1	19	58	23	4			
Helse og sosiale tjenester	15	13	66	21	9	12	65	23	11			
Andre sosiale og pers.	25	7	69	24	18	6	70	24	18			
I alt	27	10	64	26	16	10	59	31	21			

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

2.5 Rekrutteringsproblemer fordelt på næringer og fylker

I bedriftsundersøkelsen svarer bedriftene blant annet på to spørsmål som er relatert til rekrutteringsproblemer. Et spørsmål går på hvorvidt bedriften har rekrutteringsproblemer. I det etterfølgende spørsmålet svarer bedriftene på om eventuelle rekrutteringsproblemer er av en slik størrelsesorden at de har betydning for antall ansatte i bedriften. Dette spørsmålet gir anledning til å beregne hvor store de relative rekrutteringsproblemene i bedriftene er (dvs. forholdet mellom antall ansatte bedriftene mangler og antall ansatte i bedriftene i næringen).

Fra 1998 til 1999 falt andelen bedrifter med rekrutteringsproblemer. Det siste året har det igjen vært en økning i andelen bedrifter som har rekrutteringsproblemer. I årets undersøkelse svarte 36 prosent av bedriftene at de hadde rekrutteringsproblemer. Dette er 3 prosentpoeng høyere enn i fjor, men fortsatt 3 prosentpoeng lavere enn i 1997 og 1998. Andelen av bedriftene som har så store rekrutteringsproblemer at de har færre ansatte enn de ellers ville ha hatt viser samme utviklingstrekk. Denne andelen var 16 prosent i årets undersøkelse. Målt i antall personer er imidlertid mangelen på arbeidskraft omtrent like stor som i 1998.

Tabell 2.14

Andelen av bedriftene som har rekrutteringsproblemer. 1996-2000.

	1996	1997	1998	1999	2000
Ja	27	39	39	33	36

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1996-2000.

Tabell 2.15 viser at det er over 40 prosent av bedriftene i Nordland og Hordaland som har rapportert inn rekrutteringsproblemer. Også Sogn og Fjordane og de resterende nordlige fylkene, Troms og Finnmark, har mange bedrifter med rekrutteringsproblemer. Tilsvarende rekrutteringsproblemer er også tilstede i en rekke av fylkene på Østlandet. Dette gjelder Oslo, Akershus, Oppland og Buskerud. Endringen fra 1999 til 2000 var størst i Oppland og Oslo der andelen bedrifter med rekrutteringsproblemer gikk opp med 8,9 og 7,1 prosentpoeng.

De fylkene med lavest prosentvis andel med rekrutteringsproblemer er Nord-Trøndelag og Aust-Agder. Det er også disse to fylkene som opplevde det største fallet i rekrutteringsproblemer sammenlignet med tilsvarende tall fra 1999.

Tabell 2.15 presenterer også tall for den prosentvise andelen av bedriftene som har rapportert inn rekrutteringsproblemer av alvorlig karakter, det vil si at problemene virker dempende på antall ansatte. Slike alvorlige rekrutteringsproblemer er størst i Buskerud, Sogn og Fjordane, Oslo og Akershus. I Nord-Trøndelag, Vest-Agder og Troms er det langt færre virksomheter som har alvorlige rekrutteringsproblemer.

Tabell 2.15

Andelen av bedriftene som har rekrutteringsproblemer. Herav andelen av bedriftene med så store rekrutteringsproblemer at de har færre ansatte enn de ellers ville hatt. Fordelt på fylker.

	Ja			Herav alvorlig		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Østfold	31,2	26,8	29,8	12,2	12,4	15,5
Akershus	40,4	36,3	37,3	19,6	19,0	17,1
Oslo	42,6	31,9	39,0	21,3	17,4	17,5
Hedmark	33,3	28,0	34,2	18,1	9,9	15,1
Oppland	32,7	30,2	39,1	12,8	10,1	16,5
Buskerud	37,9	36,1	39,7	18,3	15,5	19,7
Vestfold	37,4	33,7	31,2	14,5	13,5	16,1
Telemark	42,0	35,8	34,5	18,1	11,9	14,5
Aust-Agder	33,2	27,8	21,7	15,1	12,7	13,6
Vest-Agder	34,4	27,0	27,9	14,5	10,9	12,3
Rogaland	39,3	35,3	35,7	21,1	16,7	15,0
Hordaland	49,4	39,4	41,3	25,2	15,8	16,8
Sogn og Fjordane	40,2	41,0	38,1	24,1	20,3	17,8
Møre og Romsdal	43,0	34,7	30,4	22,6	15,8	15,6
Sør-Trøndelag	35,6	30,5	37,7	20,1	12,6	13,7
Nord-Trøndelag	30,3	25,2	20,5	13,7	10,4	10,7
Nordland	34,4	38,3	40,1	8,1	19,2	16,3
Troms	35,0	30,1	37,0	14,1	12,4	13,2
Finnmark	38,6	32,9	37,8	17,0	12,8	16,8
I alt	38,7	33,4	35,8	18,3	15,0	15,9

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

Tabellene 2.16 og 2.17 viser rekrutteringsproblemerne innenfor de ulike næringene. Den første av de to tabellene tilsvarer tabell 2.15, men her er tallene i tabellen fordelt etter næringsgrupper i stedet for fylker. Den andre tabellen, Tabell 2.17, viser hvordan bedriftene i de forskjellige næringsgruppene har rapportert inn antall arbeidstakere som ville vært ansatt dersom bedriften ikke hadde vært eksponert for rekrutteringsproblemer.

Andelen av bedriftene med rekrutteringsproblemer er størst innenfor bygge- og anleggsnæringen der hele 57 prosent av bedriftene svarer at de har rekrutteringsproblemer. Også helse og sosiale tjenester, samt deler av industrien, er næringsgrupper der andelen av bedriftene som har rekrutteringsproblemer er godt over gjennomsnittet.

Tabell 2.17 anslår at den totale mangelen på arbeidstakere i landet er om lag 35.400. Dette er en liten økning fra i fjor.

Mangelen på arbeidskraft er størst i bygg og anlegg, der det meldes om et behov på nesten 9.000 flere arbeidstakere. Rekrutteringsproblemerne er langt større innenfor byggesektoren enn innenfor anleggssektoren. Innenfor byggesektoren har rekrutteringsproblemerne økt kraftig det siste året blant annet som følge av økt boligbygging. Mangelen på arbeidskraft kan derfor bli en beskrankning med hensyn til å få realisert deler av den forventede økningen i boligbyggingen. Innenfor anleggssektoren har avslutningen av større offentlige anleggsprosjekter medført noe reduserte rekrutteringsproblemer slik at mangelen på arbeidskraft innenfor anleggssektoren er omtrent som for gjennomsnittet av alle næringsgruppene.

En stor mangel på arbeidskraft er det også blant arbeidstakere innenfor helse og sosiale tjenester, andre sosiale og personlige tjenester, eiendomsdrift/forretningsmessig tjenesteyting, restaurant og varehandel.

Rekrutteringsproblemene er små innenfor kraft- og vannforsyning, offentlig forvaltning, finans/tjenesteyting, kommunikasjon, undervisning og bergverksdrift/utvinning av olje og gass.

Innenfor industrien har rekrutteringsproblemene falt noe det siste året.

Rekrutteringsproblemene er størst innenfor produksjon av maskinvarer og produksjon av metallvarer. Sammenlignet med 1998 er det særlig innenfor produksjon av maskiner og treforedling og grafisk at rekrutteringsproblemene har avtatt.

Tabell 2.16.

Andelen av bedriftene som har rekrutteringsproblemer. Herav andelen av bedriftene med så store rekrutteringsproblemer at de har færre ansatte enn de ellers ville hatt. Fordelt på næringer.

	Ja			Herav alvorlig		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Jordbruk, skogbruk og fiske	35	36	36	16	15	16
Bergverksdrift og utvinning	35	23	27	17	9	9
Industri	44	36	37	21	16	16
-Næring og nytelsesmidler	35	34	36	12	14	14
-tekstil- og lærvarer	34	32	37	11	18	17
-trevarer	46	37	40	20	17	19
-trefordeling og grafisk	31	25	24	12	10	8
-petroleum og kjemisk	41	30	30	15	10	8
-prod. av annen industr.	45	32	38	19	13	18
-prod. av metallvarer	53	42	43	31	18	23
-prod. av maskiner	60	48	40	41	27	21
-prod. av elektronikk	45	40	37	25	15	15
Kraft- og vannforsyning	16	16	17	6	3	4
Bygg og anlegg	63	49	57	39	30	42
Varehandel	34	26	31	15	12	11
Hotell og restaurant	42	36	43	13	15	19
Transport	36	35	32	16	16	15
Kommunikasjon	32	22	19	9	7	7
Finans/tjenesteyting	18	18	19	8	7	6
Eiendomsdrift/forretningsm	38	31	34	23	17	17
Offentlig forvaltning	31	28	28	12	11	9
Undervisning	40	32	33	14	8	5
Helse og sosiale tjenester	43	44	40	17	14	14
Andre sosiale og og pers.	32	31	35	14	12	13
I alt	39	33	36	18	15	16

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

Tabell 2.17
Mangelen på arbeidskraft fordelt på næringer.

	1998	1999	2000	2000
	Antall arbeidstakere			Prosent av antall arbeidstakere i næringen
Jordbruk, skogbruk og fiske	1100	600	1400	4,7
Bergverksdrift og utvinning	300	100	100	0,7
Industri	7700	4300	4200	1,5
-nærings og nytelsemidler	600	600	500	1,1
-tekstil- og lærvarer	200	100	100	2,0
-trevarer	400	300	300	2,3
-trefordeling og grafisk	1100	300	300	0,6
-petroleum og kjemisk prod.	100	100	100	0,4
-prod. Av annen industriv.	400	200	400	0,9
-prod. Av metallvarer	900	800	900	2,8
-prod. Av maskiner	3600	1600	1100	1,8
-prod. Av elektronikk	400	200	300	1,4
Kraft- og vannforsyning	0	0	0	0,2
Bygg og anlegg	6000	5300	8700	7,9
Varehandel	5000	4900	5200	1,9
Hotell og restaurant	1500	1600	1500	2,1
Transport	1200	2000	1600	1,6
Kommunikasjon	300	300	200	0,4
Finans/tjenesteyting	100	200	100	0,3
Eiendomsdrift/forretningsm.	6000	3200	4300	2,7
Offentlig forvaltning	700	900	400	0,3
Undervisning	600	1000 ⁷	600	0,6
Helse og sosiale tjenester	5000	6200	5400	1,7
Andre sosiale og pers. tjen.	1200	1100	1900	3,2
I alt	36700	31500	35400	1,9

Kilde: Aetats bedriftsundersøkelse 1998, 1999 og 2000.

⁷ Tallet er nedjustert fra Kv.rap. om arbeidsmarkedet Nr. 3 1999 fordi noen respondenter i ettertid korrigerer sine anslag på mangelen av undervisningspersonell.

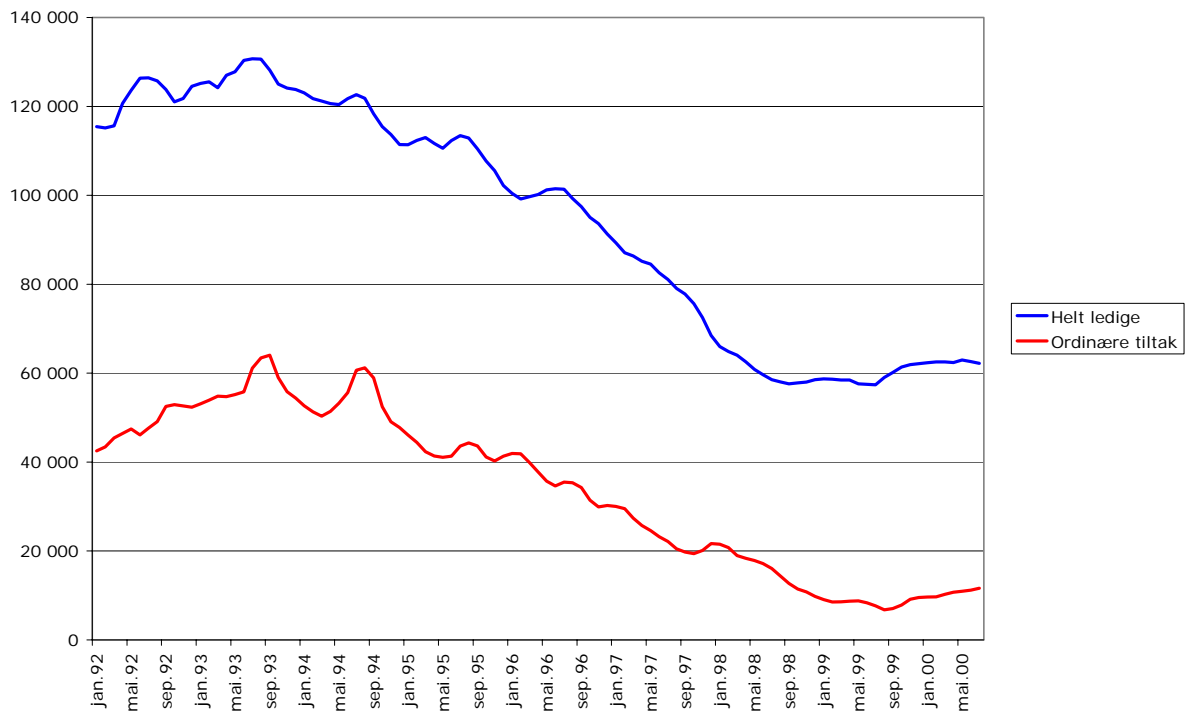
3. Utviklingen i antall helt ledige arbeidssøkere

3.1 Generelle trekk

I 1. halvår i år har ledigheten holdt seg relativt stabil. Ved utgangen av juli 2000 var det registrert 68.400 helt ledige (2,9 %). Dette var en økning på 2.800 personer tilsvarende 4 prosent fra juli i fjor. Ledigheten er hvert år særlig høy i juli sammenlignet med andre måneder. De sesongjusterte tallene viser at ledigheten har holdt seg omtrent uendret så langt i år på om lag 62.000 personer. Antall personer på ordinære tiltak har gått noe opp.

Det legges opp til en moderat økning i tiltaksnivået gjennom 2. halvår, noe som kan føre til en nedgang i ledigheten. Aetat Arbeidsdirektoratet anslår en gjennomsnittlig ledighet på 61.000 for 2000. For 2001 forventer vi at antallet registrerte helt ledige vil falle til i underkant av 60.000 personer i gjennomsnitt.

Figur 3.1.
Utviklingen i antall helt ledige og antall personer på ordinære tiltak. Januar 1992 – juli 2000. Sesongjusterte tall. 3 måneders glidende gjennomsnitt.

Kilde: Aetat.

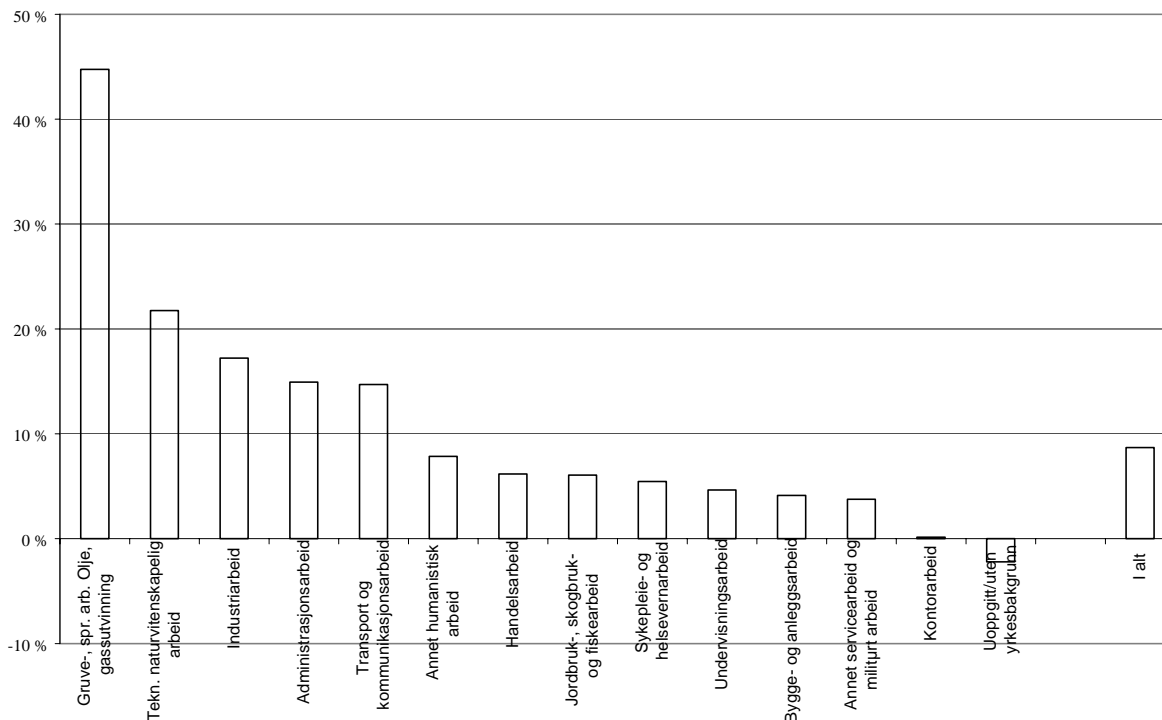
Hele økningen i ledigheten det siste året faller på menn, mens den holdt seg omtrent uendret for kvinner. Økningen i den totale ledigheten kan i hovedsak tilskrives økte driftsinnskrenkninger i oljerelaterte industrivirksomheter. Den økte ledigheten innenfor industriarbeid står således for omtrent halvparten av den totale økningen i ledigheten. Ettersom industriarbeid er en sterkt mannsdominert yrkesgruppe forklarer dette hvorfor menn utgjør hovedvekten av økningen i den totale ledigheten.

I likhet med industriarbeid er også den prosentvise økningen i ledigheten høy innenfor andre yrkesgrupper i oljerelaterte virksomheter. Dette gjelder yrker innenfor gruve- og sprengningsarbeid, olje- og gassutvinning, og teknisk, naturvitenskapelig arbeid, se figur 3.2. Gruve- og sprengningsarbeid, olje- og gassutvinning er en liten yrkesgruppe, men veksten har de siste månedene vært relativt stabil og gir trolig uttrykk for de faktiske

forholdene på arbeidsmarkedet tatt i betraktning av den store økningen i ledigheten i Rogaland.

Ingen yrkesgrupper, med unntak av uoppgift/ingen praksis, har hatt nedgang i den registrerte ledigheten det siste året. Flere yrkesgrupper har imidlertid kun hatt marginal økning i den registrerte ledigheten.

Figur 3.2.
Prosentvis endring i antall helt ledige fra 2. kvartal 1999 til 2. kvartal 2000. Fordelt på yrkesgrupper.

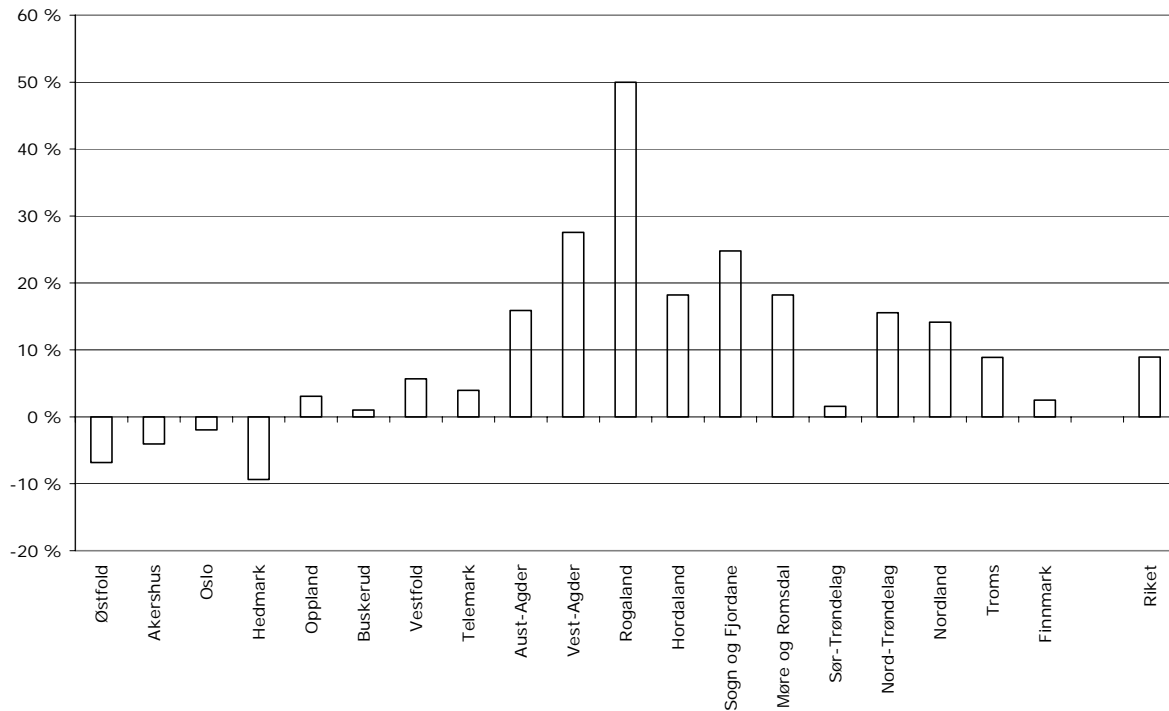

Kilde: Aetat.

Figur 3.3 viser endringen i den registrerte ledigheten fra 2. kvartal 1999 til 2. kvartal 2000 fordelt på fylker. Figuren viser at utviklingen i ledigheten har vært relativt gunstig over det meste av Østlandsområdet med nedgang eller bare moderat økning i ledigheten. Også i Sør-Trøndelag og Finnmark holdt den registrerte ledigheten seg nesten uendret. Hedmark og Østfold hadde den største nedgangen i den registrerte ledigheten, men også Akershus og Oslo hadde noe nedgang.

Rogaland har hatt den klart største økningen i ledigheten det siste året. Dette skyldes i all hovedsak at investeringsnivået i Nordsjøen nå går ned etter å ha ligget på et rekordhøyt nivå i 1998 og til dels i 1999. Nedgangen i oljeinvesteringene har bidratt til at det er noe økning i ledigheten også i de øvrige fylkene på Sør- og Vestlandet. Flere av disse fylkene har også vært rammet av ordretørke ved skipsverftene. Ordretilgangen kan nå være i ferd med å ta seg noe opp slik at ledighetsutviklingen i disse fylkene kan bli mer gunstig i tiden som kommer.

Figur 3.3.
Prosentvis endring i den registrerte ledigheten. 2. kvartal 1999 – 2. kvartal 2000.

Kilde: Aetat.

3.2 Utviklingen i ledigheten fordelt på utdanningsnivå og fylke

I tabell 3.1 og 3.2 presenterer vi en fylkesvis fordeling av den registrerte ledigheten fordelt på utdanningsnivå sammenlignet med ett år tidligere.

Tabellene viser at ledigheten har økt sterkest blant personer med fullstendig videregående skole og høyere utdanning av 2-4 års varighet. Dette må igjen settes i sammenheng med nedgangen i investeringene i Nordsjøen. Arbeidskraften i oljerelaterte virksomheter består i stor grad av personer med utdanningsnivå fra videregående skole eller høyere. Når nedgangen i oljesektoren har utløst oppsigelser i tilknyttede virksomheter er det naturlig at den største økningen i ledigheten rammer nettopp arbeidstakere i dette utdanningssjiktet.

Blant personer med grunnskole har ledigheten holdt seg uendret. Det er imidlertid viktig å merke seg at blant personer med grunnskole er ledigheten i prosent av arbeidsstyrken i utgangspunktet langt høyere enn blant personer med utdanning utover dette.

Dersom man analyserer utviklingen i ledigheten etter utdanning på fylkesnivå, blir tallene små og mulighetene for tilfeldige utslag svært store. Vi merker oss imidlertid at et fylke som Rogaland, med stor økning i ledigheten totalt sett, har den kraftigste økningen i ledigheten blant personer med videregående skole og ikke fullført grunnskole. Vest – Agder på sin side har en kraftig økning, om enn ikke mange i antall personer, blant personer på det høyeste utdanningsnivået. I tillegg er økningen i Vest-Agder stor blant personer med fullført videregående utdanning.

Flere av fylkene som opplever økt ledighet som følge av lavere investeringer i oljerettet industri og svak utvikling i fiskeindustrien har en sterkere økning i ledigheten blant personer uten fullført grunnskole enn økningen i ledigheten generelt. Blant Østlandsfylkene er utviklingen på dette utdanningsnivået mer ujevn. Blant fylkene med

redusert total ledighet kommer nedgangen i størst grad blant personer med lavere utdanning.

Tabell 3.1
Registrert ledighet 2. kvartal 2000. Fordelt på utdanningsnivå og fylker.

Fylke	Ikke fullført grunnskole	Grunnskole	Ufullstendig videregående utdanning, fagutdanning	Fullstendig videregående utdanning, fagutdanning	Ikke vurdert eller godkjent høgskole- universitetsu- tdanning/	Høgskoleutda- nning av varighet fra minst 2 til 4 år	Høyere utdanning av varighet mer enn 4 år	Ukjente/ gamle koder	I alt
Østfold	311	854	1244	610	155	140	38	6	3357
Akershus	145	807	969	618	223	194	124	5	3084
Oslo	746	1487	2019	1162	957	656	422	5	7453
Hedmark	68	740	769	380	86	96	14	34	2187
Oppland	91	508	743	338	76	82	17	1	1858
Buskerud	189	791	876	468	153	127	30	0	2634
Vestfold	158	536	1029	573	188	156	33	7	2681
Telemark	103	594	864	549	130	78	23	11	2352
Aust-Agder	42	335	555	364	65	85	17	3	1466
Vest-Agder	94	492	924	525	136	110	30	5	2316
Rogaland	236	1265	2153	1324	429	351	72	48	5878
Hordaland	169	1723	2120	1460	436	486	231	5	6631
Sogn og Fjordane	34	251	319	180	29	31	5	2	849
Møre og Romsdal	91	781	1078	599	141	155	24	16	2885
Sør-Trøndelag	141	1064	1506	933	270	264	154	6	4339
Nord-Trøndelag	48	578	844	602	100	102	16	1	2291
Nordland	148	1175	1608	862	174	149	22	3	4140
Trøms	71	681	812	451	126	104	51	0	2297
Finmark	166	724	561	285	49	52	5	0	1843
Riket	3051	15386	20992	12284	3924	3417	1328	159	60541

Kilde: Aetat.

Tabell 3.2
Prosentvis endring i registrert ledighet fra 2. kvartal 1999 til 2. kvartal 2000. Fordelt på utdanningsnivå og fylker.⁸

Fylke	Ikke fullført grunnskole	Grunnskole	Ufullstendig videregående utdanning, fagutdanning	Fullstendig videregående utdanning, fagutdanning	Ikke vurdert eller godkjent høgskole- universitetsu- tdanning/	Høgskoleutda- nning av varighet fra minst 2 til 4 år	Høyere utdanning av varighet mer enn 4 år	Ukjente/ gamle koder	I alt
Østfold	-5 %	-12 %	-10 %	2 %	0 %	17 %	11 %		-6 %
Akershus	14 %	-10 %	-2 %	6 %	-5 %	0 %	2 %		-2 %
Oslo	-2 %	-4 %	3 %	-4 %	3 %	9 %	7 %		1 %
Hedmark	-21 %	-13 %	-13 %	-15 %	4 %	13 %	-13 %		-11 %
Oppland	36 %	-14 %	0 %	0 %	21 %	17 %	63 %		-2 %
Buskerud	-15 %	-3 %	-4 %	9 %	10 %	27 %	27 %		-1 %
Vestfold	19 %	-2 %	3 %	11 %	-4 %	46 %	0 %		6 %
Telemark	-3 %	-10 %	5 %	13 %	7 %	-15 %	13 %		2 %
Aust-Agder	18 %	7 %	14 %	19 %	20 %	36 %	4 %		15 %
Vest-Agder	43 %	16 %	28 %	49 %	12 %	18 %	154 %		29 %
Rogaland	61 %	31 %	55 %	89 %	38 %	44 %	51 %		54 %
Hordaland	59 %	10 %	16 %	27 %	18 %	30 %	7 %		18 %
Sogn og Fjordane	13 %	6 %	20 %	23 %	12 %	-3 %	0 %		14 %
Møre og Romsdal	25 %	6 %	13 %	27 %	4 %	26 %	26 %		14 %
Sør-Trøndelag	0 %	-6 %	3 %	1 %	-2 %	-1 %	18 %		0 %
Nord-Trøndelag	16 %	-1 %	9 %	40 %	29 %	15 %	88 %		15 %
Nordland	45 %	8 %	12 %	21 %	16 %	7 %	50 %		13 %
Trøms	34 %	6 %	5 %	5 %	14 %	12 %	13 %		7 %
Finmark	63 %	-3 %	-2 %	-3 %	-7 %	5 %	-24 %		1 %
Riket	12 %	0 %	9 %	17 %	9 %	17 %	13 %		9 %

Kilde: Aetat.

⁸ Vi vil gjøre oppmerksom på at lave verdier for antall registrert ledige vil kunne gi store utslag i prosentvis endringer i tabellen over. Av denne grunn bør enkelte prosentvis endringer ikke tillegges for stor vekt som en indikator på utviklingen innenfor de utdanningsgrupper i fylkene dette måtte gjelde.

3.3 Utviklingen i ledigheten blant fremmedspråklige

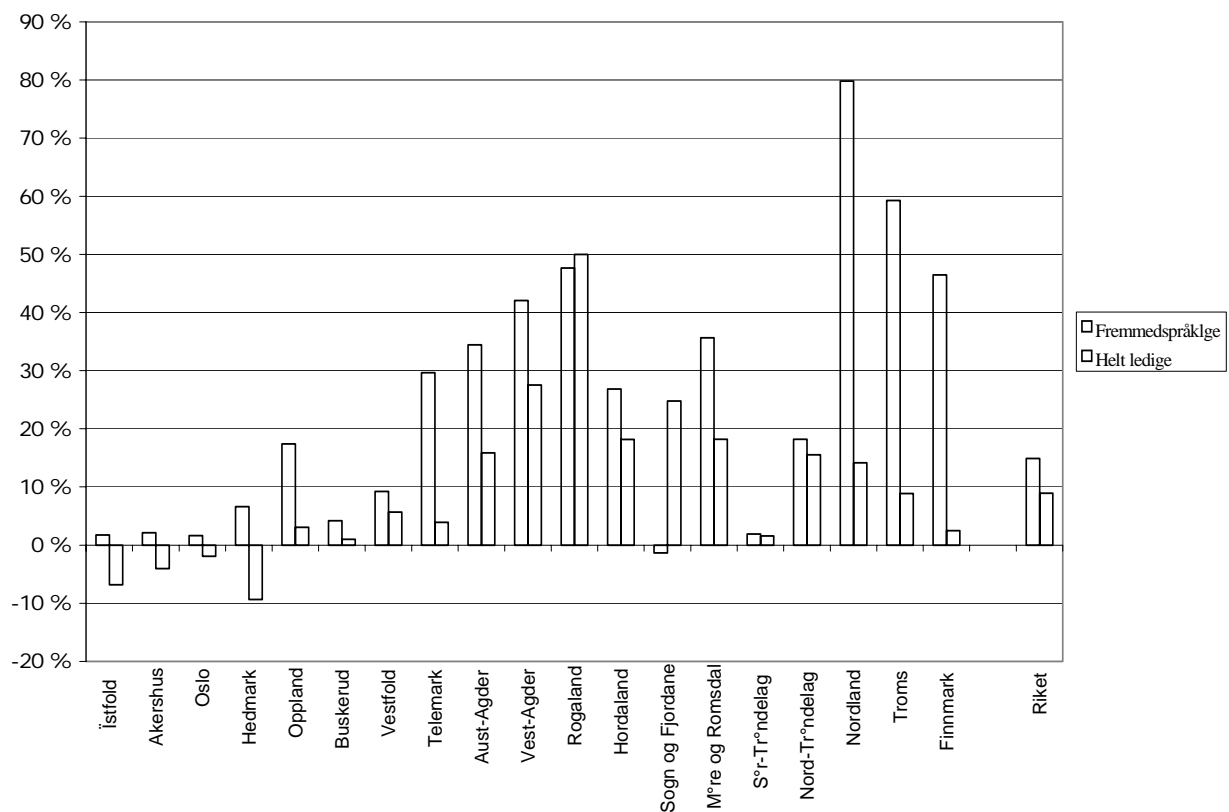
Det har vært en gjennomgående positiv utvikling for de fremmedspråklige på arbeidsmarkedet de siste årene. Arbeidsledigheten har vært fallende siden januar 1997. Dette er en gruppe som man kunne frykte ville få større problemer enn andre arbeidssøkere når arbeidsledigheten begynner å øke. Fra og med 1. halvår i år har det vært tegn til at dette er i ferd med å skje.

Økningen i arbeidsledigheten for denne gruppen må ses i sammenheng med at det har vært noe økning i den samlede ledigheten det siste året. Samtidig har det også vært en sterk tilstrømming av asylsøkere til landet de siste årene. Ifølge tall fra Utlendingsdirektoratet var det 7.200 bosatt i asylmottak ved inngangen til 1999. Ved utløpet av 1. kvartal 2000 var dette tallet økt til i underkant av 14.000. En lovendring innebar at asylsøkere fra juni 1999 kunne registrere seg som arbeidssøkere selv om søknaden om deres oppholdstillatelse ikke var ferdigbehandlet.

Antall helt ledige fremmedspråklige har økt med 1 000 personer (15 %) fra 2. kvartal 1999 til 2. kvartal 2000. Økningen er således noe sterkere enn den totale økningen i ledigheten i samme tidsrom.

Figur 3.4 viser utviklingen i antall helt ledige fremmedspråklige det siste året fordelt på fylker. Noen fylker har få helt ledige fremmedspråklige slik at små absolutte økninger, kan gi seg utslag i relativt kraftig prosentvis vekst.

Figur 3.4
Prosentvis endring i antall helt ledige fremmedspråklige og antall helt ledige i alt fra 2. kvartal 1999 til 2. kvartal 2000. Fordelt på fylker.

Kilde: Aetat.

I alt var det 7.700 helt ledige fremmedspråklige i gjennomsnitt i 2. kvartal i år. Om lag 30 prosent av disse var hjemmehørende i Oslo. Veksten i antall helt ledige fremmedspråklige i Oslo har det siste året vært relativt beskjeden.

Økningen i tallet på helt ledige fremmedspråklige har vært særlig stor i Rogaland. På grunn av situasjonen innenfor oljerettet virksomhet har Rogaland vært det fylket med klart sterkest vekst i arbeidsledigheten det siste året. Økningen blant fremmedspråklige har imidlertid vært litt svakere enn den totale veksten i ledigheten i fylket.

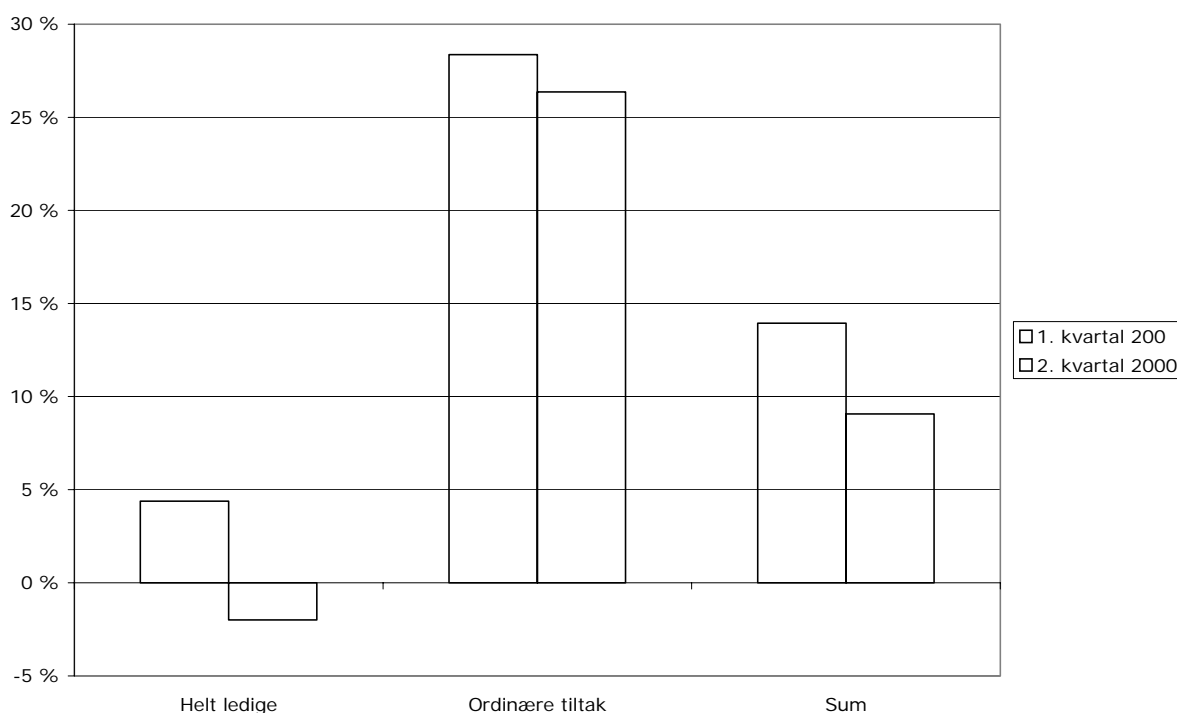
Det er de tre nordligste fylkene som har hatt den relativt sett største økningen i antall helt ledige fremmedspråklige, mens Sogn og Fjordane har hatt en marginal nedgang, noe som er en langt gunstigere utvikling enn for ledigheten totalt sett.

Det er kun Sogn og Fjordane, Rogaland, og Sør-Trøndelag som i 2. kvartal i år hadde, sammenlignet med resten av landet, en svakere økning blant ledige fremmedspråklige enn i ledigheten totalt sett.

3.4 Utviklingen i ungdomsledigheten

Utviklingen i antall helt ledige under 20 år har de siste månedene vært gunstig sammenlignet med utviklingen i antall helt ledige totalt. Dette må imidlertid sees i sammenheng med at det de siste månedene har vært en betydelig økning i antall personer i denne gruppen som deltar på ordinære tiltak, se figur 3.5. Til sammen har antall arbeidssøkere under 20 år uten ordinært arbeid utviklet seg omtrent som i den øvrige befolkningen.

Figur 3.5
Utviklingen i antall helt ledige og antall ordinære tiltaksdeltakere under 20 år. Prosentvis endring fra 1. kvartal 1999 til 1. kvartal 2000 og fra 2. kvartal 1999 til 2. kvartal 2000.

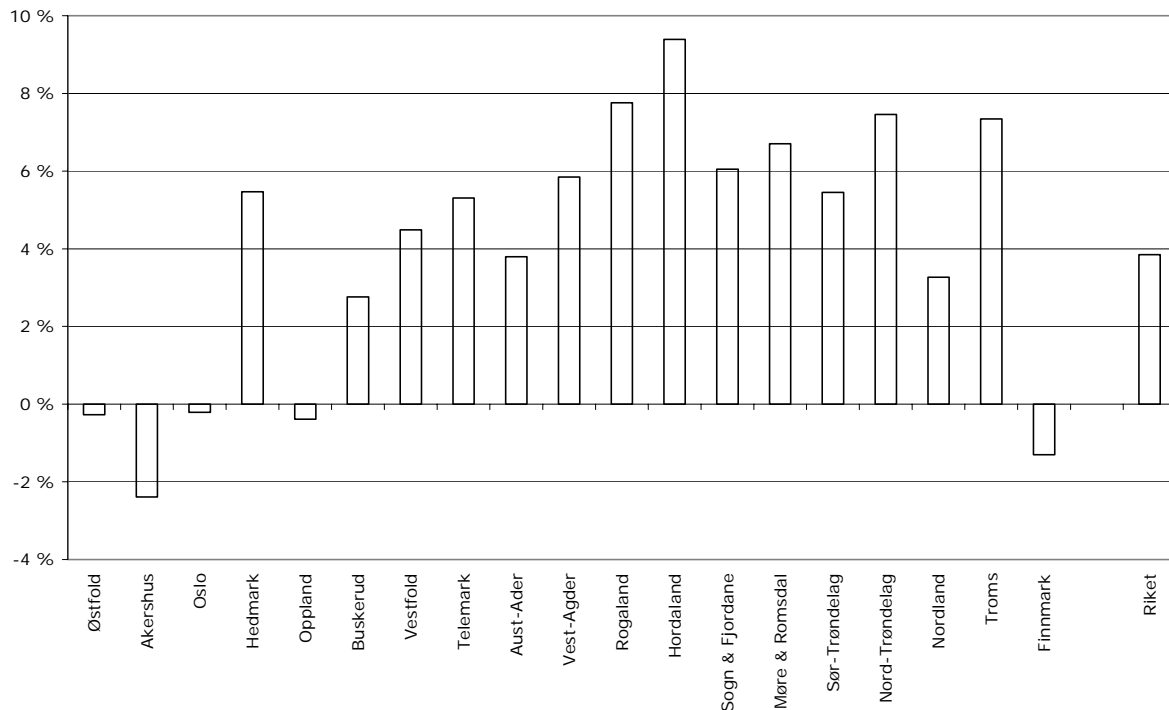
Kilde: Aetat.

3.5 Utviklingen i antall yrkeshemmede fordelt på fylker

I perioden 1995-1998 økte tallet på yrkeshemmede arbeidssøkere marginalt. De siste par årene har imidlertid veksten i antall yrkeshemmede tatt seg noe opp. Gjennom de senere årene har Aetat lagt økende vekt på kvalifisering og utprøving i attføringsarbeidet. Økningen i tallet på yrkeshemmede skyldes også at flere personer enn tidligere med større bistandsbehov blir prøvd for yrkesrettet attføring for å redusere den økte tilstrømningen til uføretrygding. Disse personene har ofte et lengre kvalifiseringsløp enn andre slik at avgangen av yrkeshemmede også blir redusert.

I gjennomsnitt var det 57.300 yrkeshemmede i 2. kvartal i år. Dette var en økning på 2.100 personer (4 %) fra 2. kvartal i fjor. Figur 3.6 viser at økningen var størst i Hordaland, Rogaland, Nord-Trøndelag og Troms. Akershus, Finnmark, Oppland, Østfold og Oslo hadde litt nedgang i tallet på yrkeshemmede i perioden.

Figur 3.6
Prosentvis endring i antall yrkeshemmede 2. kvartal 1999 – 2. kvartal 2000. Fordelt på fylker.

Kilde: Aetat

4. Utviklingen i yrkeshemmede arbeidssøkere 1994-1999

Norge har høy yrkesdeltakelse sammenlignet med de fleste OECD-land⁹. For å videreføre den høye yrkesdeltakelsen i Norge er det blant annet viktig at marginale grupper på arbeidsmarkedet ikke støtes ut som passive trygdemottakere. Dette er den viktigste oppgaven til Aetat sitt program for yrkesrettet attføring.

Aetat sin virksomhet rettet mot yrkeshemmede har økt betydelig i omfang de siste årene. Dette må sees i sammenheng med Aetats overtagelse av ansvaret for alle aktive virkemidler innen yrkesrettet attføring i 1994¹⁰, og sammen med et økt tilbud i form av flere kvalifisering og integreringstiltak. Slike utvidede tjenester har resultert i flere yrkeshemmede arbeidssøkere. Etter 1994 har det også vært en betydelig økning i antall personer som har gått til aktive løsninger (vesentlig ordinært arbeid¹¹) etter gjennomført yrkesrettet attføring. Mens antallet som gikk til aktive løsninger i 1994 var på 10 500 personer (34 % av alle avganger) var dette tallet i 1999 økt til 16 300 personer (53 %). Dette utgjør en økning på hele 55 %.

4.1 Innledning

Aetat Arbeidsdirektoratet ferdigstilte i juni 2000 rapporten "Statistikk over yrkeshemmede arbeidssøkere 1994-1999." Formålet med rapporten var å beskrive utviklingen i tallet på registrerte yrkeshemmede de siste årene samt forsøke å forklare de endringene i volum og sammensetning som har funnet sted i denne perioden. I denne artikkelen presenterer vi noen av de viktigste funnene fra denne rapporten.

Begreper og definisjoner:

Nærmere om begrepet yrkeshemmede

Yrkeshemmede arbeidssøkere er personer registrert i Aetat som pga. medisinsk diagnose (fysiske eller psykiske lidelser) eller sosiale funksjonshemninger har vansker med å få eller beholde arbeid. Flertallet av disse er berettiget attføringspenger i henhold til kapittel 11 i folketrygdloven om livsoppholdsytelse, og vel halvparten mottar slik stønad til en hver tid. En del yrkeshemmede mottar også uførepensjon eller kurspenger. Noen få er også berettiget sykepenger eller rehabiliteringspenger mens de gjennomgår yrkesrettet attføring. På de fleste arbeidstreningstiltak mottar de yrkeshemmede lønn i tiden de er på tiltaket. Yrkeshemmede arbeidssøkere kan deles inn i følgende aktiviteter: vente- og utredningsfase, formidlingstiltak, arbeidstreningstiltak, kvalifiseringstiltak og varig vernede sysselsettingstiltak.

Vente- og utredningsfasen:

Disse aktivitetene innebærer at Aetat har yrkeshemmede til vurdering med sikte på eventuell yrkesrettet attføring. Vente- og utredningsfasen kan deles i to:

Under utredning:

Yrkeshemmede som er under utredning i Aetat for vurdering i forhold til yrkesrettet attføringsbistand.

Ventefaser:

⁹ Jfr. Spesialartikkel i Kvartalsrapport om arbeidsmarkedet nr.1-2000 fra Aetat.

¹⁰ De ulike attføringssakene ble overført fra trygdeetaten til Aetat gjennom hele året 1994. Antall yrkeshemmede i Aetats registre økte derfor gradvis i løpet av 1994 som følge av attføringsreformen. Dette innebærer at det er en fiktiv økning i tallet på yrkeshemmede mellom 1994 og 1995.

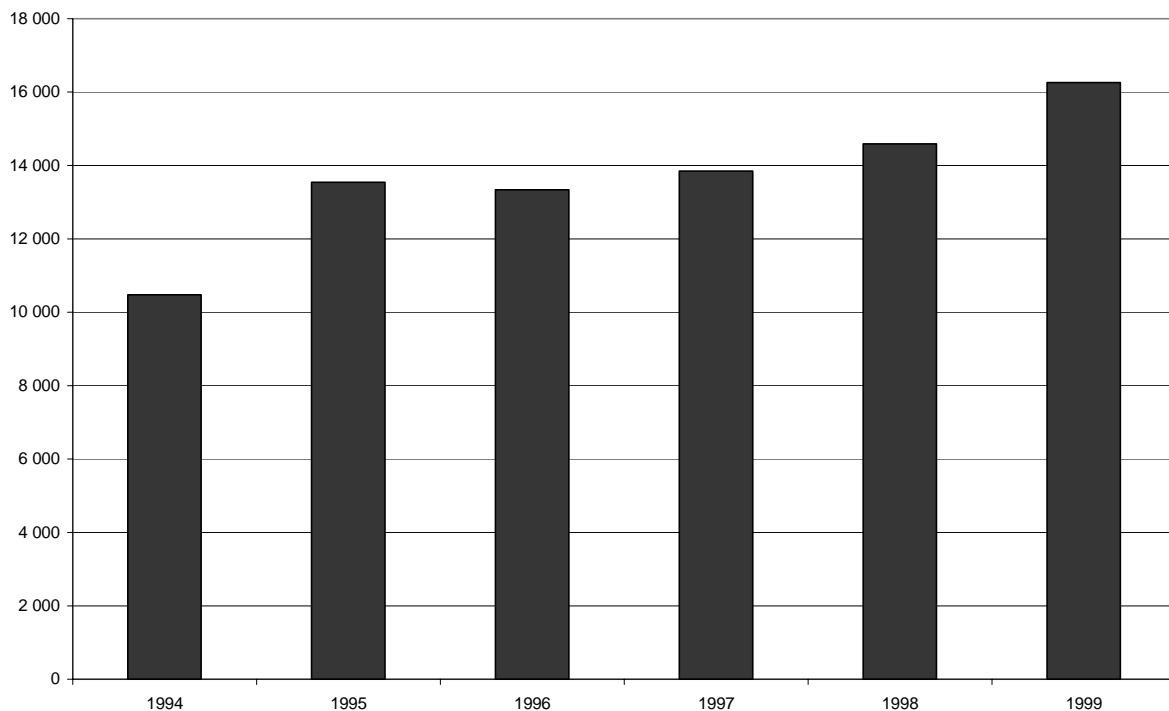
¹¹ I tillegg til ordinært arbeid betraktes avgang til kombinasjonen arbeid/trygd, formidlingsklare arbeidssøkere samt avgang til selvfinansiert skolegang som aktive løsninger. Avgang til løsningene helsemessig bistand, sosial utredning/bistand samt søkt uførepensjon betraktes derimot som passive løsninger.

Venter på å begynne i et tiltak.

4.2 Generelle utviklingstrekk i perioden 1994-1999

I perioden 1994-1999 har det vært en betydelig økning i antall personer som har gått til aktive løsninger etter gjennomført yrkesrettet attføring (se figur 4.1). Mens antallet som gikk til aktive løsninger i 1994 var på 10 500 personer (34 %) var dette tallet i 1999 økt til 16 300 personer (53 %).¹² Dette må blant annet sees i sammenheng med at det etter 1994 er blitt relativt mange flere yrkeshemmede arbeidssøkere som etter en utredningsfase i Aetat går over i en aktiv attføringsprosess, dvs. begynner i et arbeidsmarkedstiltak.

Figur 4.1
Avgang til aktive løsninger 1994-1999.¹³

Kilde: Aetat

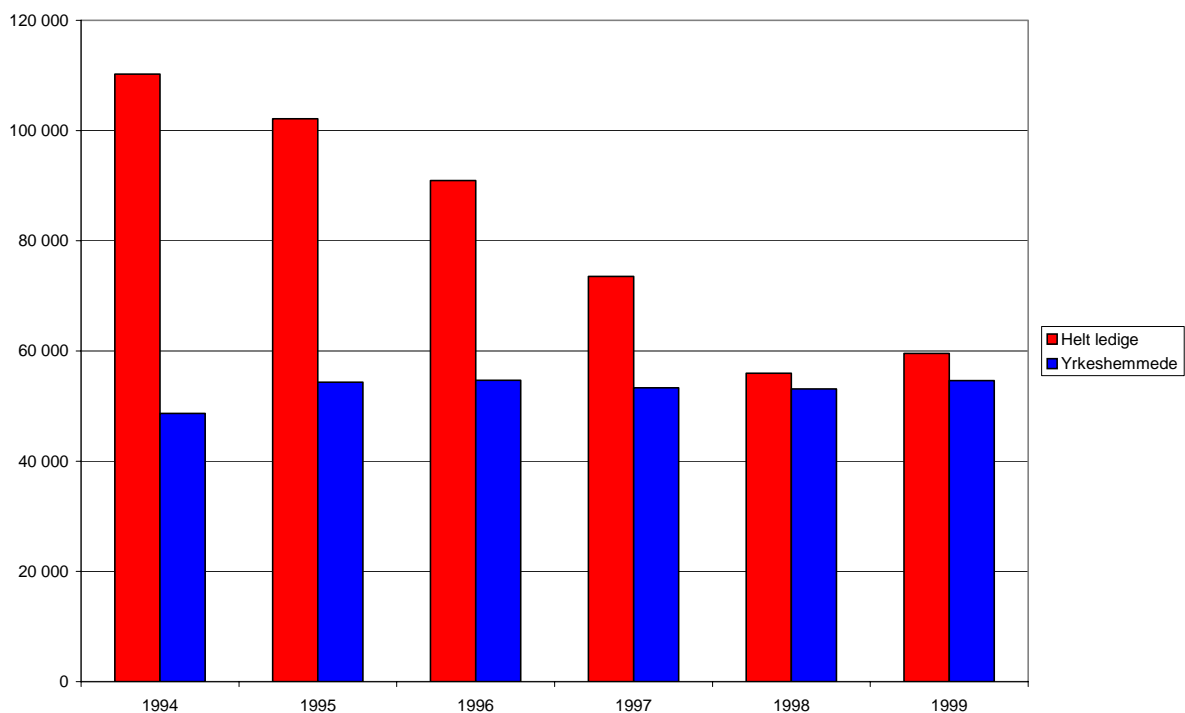
Som vi ser av figur 4.2, har tallet på yrkeshemmede arbeidssøkere økt noe i perioden 1994-1999, mens tallet på helt ledige arbeidssøkere er blitt betydelig redusert.

¹² Det har også vært en viss økning i avgangen til passive løsninger i samme periode, men økningen til passive løsninger har vært langt mindre enn til aktive løsninger. Økningen i avgang til såvel aktive som passive løsninger må i noen grad sees i sammenheng med en nedgang i kategorien annet/ukjent.

¹³ I figuren er avgangstallene for 1996 ganget opp med 12/11. Dette skyldes at avgangstallene for 1996 er basert på 11 måneder, da det ikke foreligger tall for juni måned dette året.

Utviklingen skyldes i første rekke at Aetat de senere år har utvidet sine tjenester rettet mot yrkeshemmede. Dette må ses i sammenheng med at Aetat overtok ansvaret for alle aktive virkemidler fra og med 1994.

Figur 4.2
Beholdning arbeidssøkere med yrkeshemming og helt ledige¹⁴, 1994-1999.

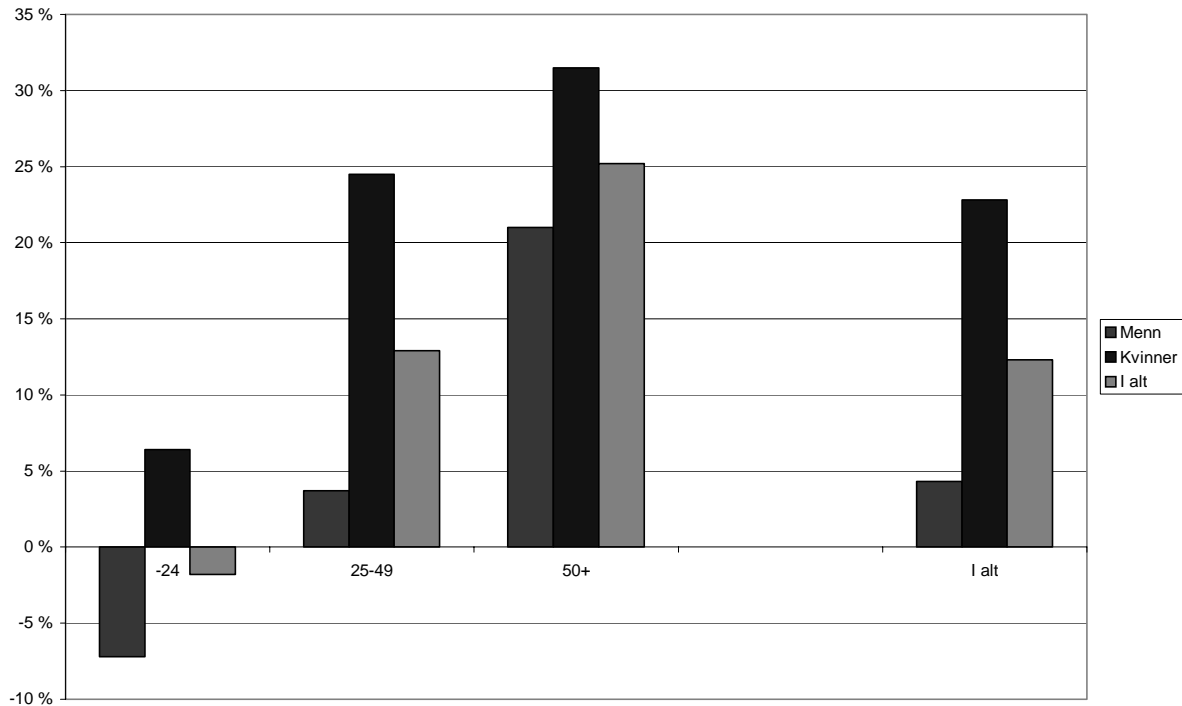
Kilde: Aetat

I 1999 var 54 600 yrkeshemmede arbeidssøkere registrert i Aetat sitt register (beholdningstall), hvorav 29 000 var menn og 25 600 var kvinner. Figur 4.3 viser utviklingen i yrkeshemmede arbeidssøkere for kvinner og menn. Tallet på yrkeshemmede

¹⁴ Endring i definisjonen i ledighetstallene i 1999 medførte en fiktiv økning på ca. 7 prosent.

menn steg i perioden 1994 til 1999 med 4,3 prosent. Tilsvarende økte tallet på yrkeshemmede kvinner samme periode til med 22,5 prosent.

Figur 4.3
Utviklingen for yrkeshemmede arbeidssøkere fordelt på kjønn og alder. Prosentvis endring 1994-1999.

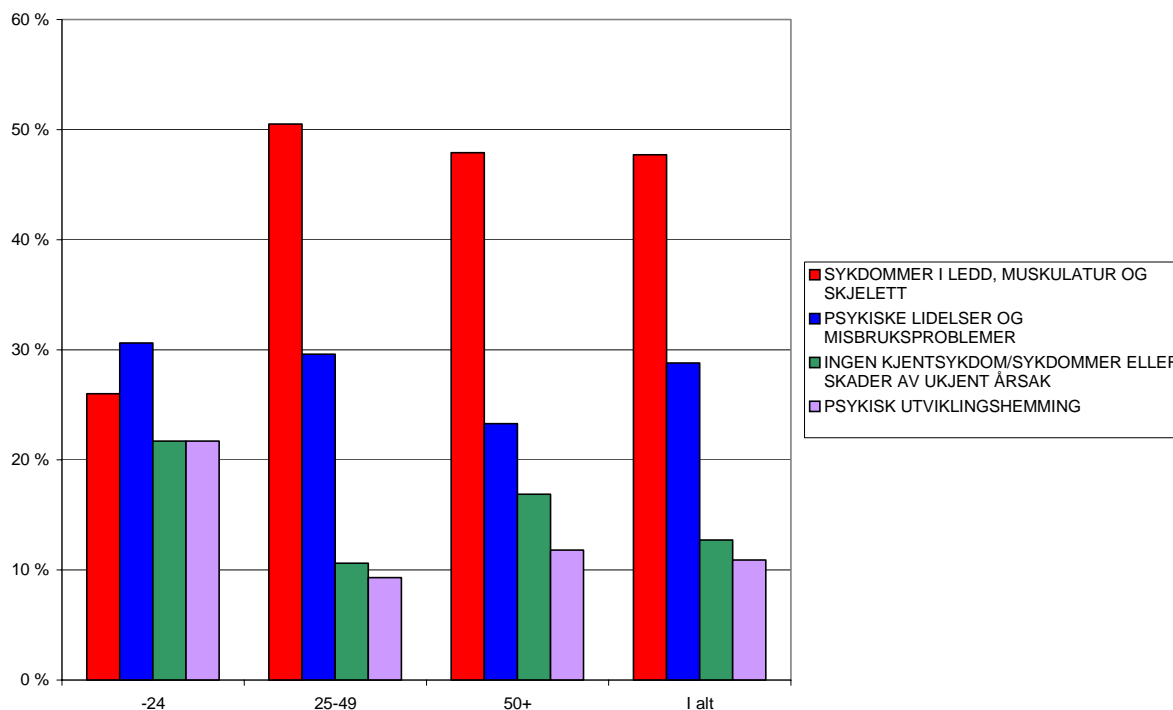
Kilde: Aetat

Som vi ser av figuren, opplevde vi en betydelig økning i aldersgruppen over 50 år for både menn og kvinner, hvilket må sees i sammenheng med demografiske faktorer. For kvinner finner vi i tillegg en markant økning i aldersgruppen 25-49 år, hvilket i hovedsak skyldes en generell økning i yrkesdeltakelsen for denne gruppen gjennom perioden.

Vi finner den største andelen yrkeshemmede arbeidssøkere innenfor diagnosegruppene sykdommer i ledd, muskulatur og skjelett. Den største økningen gjennom perioden har kommet innenfor diagnosegruppen sosial mistilpasning, mens vi også innenfor den relativt store gruppen psykiske lidelser og misbruksproblemer registrerer en betydelig økning på nesten 30 prosent. Det har også vært en relativt stor økning innenfor lungelidelser/allergier, men denne gruppen omfatter fortsatt bare 2,9 prosent av de yrkeshemmede arbeidssøkerne. Innenfor diagnosegruppene ingen kjent sykdom/sykdommer eller skader av ukjent årsak, hjerte/karsykdommer samt gruppen forskjellige sykdommer og skader registrerer vi derimot en nedgang i antall yrkeshemmede arbeidssøkere gjennom perioden.

Figur 4.4 viser antall yrkeshemmede arbeidssøkere fordelt på de største diagnosegruppene¹⁵ og alder. Som figuren viser, er diagnosen "sykdommer i ledd, muskulatur og skjelett" den mest vanlige innenfor aldersgruppene fra 25 år og oppover. I gruppen under 25 år finner vi derimot flest yrkeshemmede arbeidssøkere med diagnosen "psykiske lidelser og misbruksproblemer."

Figur 4.4
Yrkeshemmede arbeidssøkere fordelt på diagnose og alder, 1999. Prosentvis fordeling.

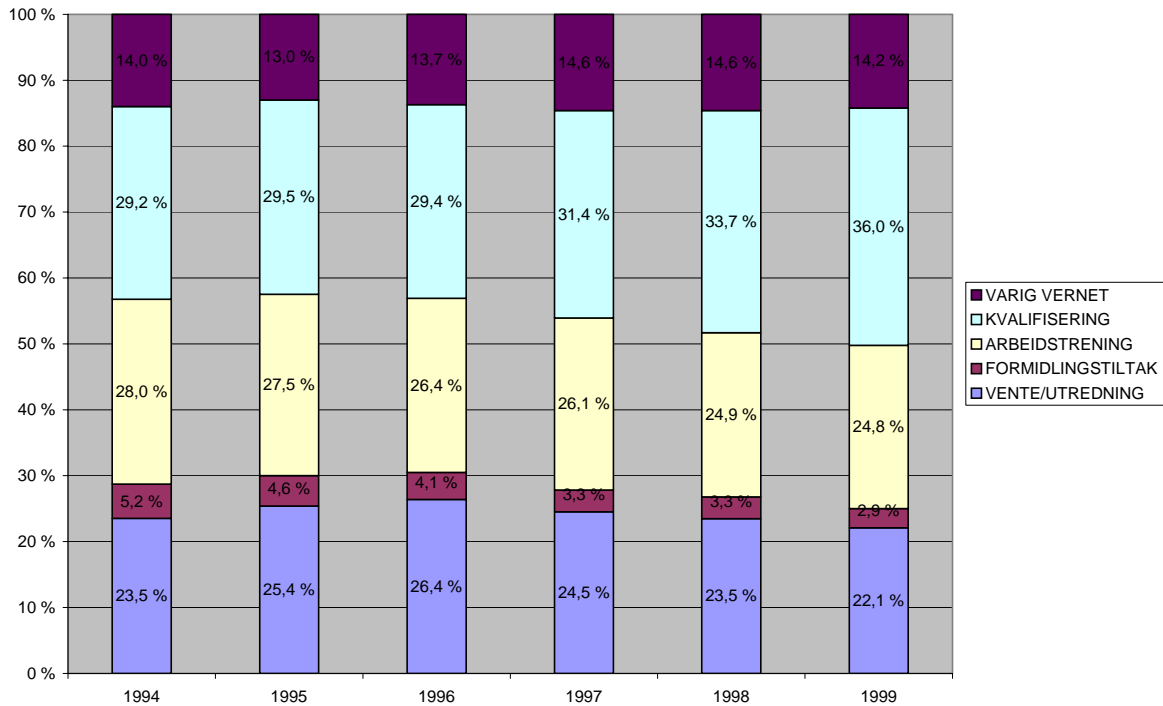

Kilde: Aetat

¹⁵ I figuren har vi for enkelhets skyld kun tatt med de "største" diagnosegruppene, mens diagnoser som opptrer mindre hyppig er utelatt.

Figur 4.5 viser hvordan yrkeshemmede arbeidssøkere fordelte seg på de ulike hovedkategoriene av tiltak i perioden 1994-1999. Som vi ser, har andelen på kvalifiseringstiltak som skole og AMO økt noe gjennom perioden. Andelen på arbeidstreningstiltak og på formidlingstiltak (som lønnstilskudd og eget erverv) har derimot gått noe ned, mens andelen på tiltak for varig vernede holder seg relativt uendret.

Figur 4.5
Beholdning yrkeshemmede arbeidssøkere fordelt på tiltak/aktivitet, 1994-1999.
Prosentvis fordeling.

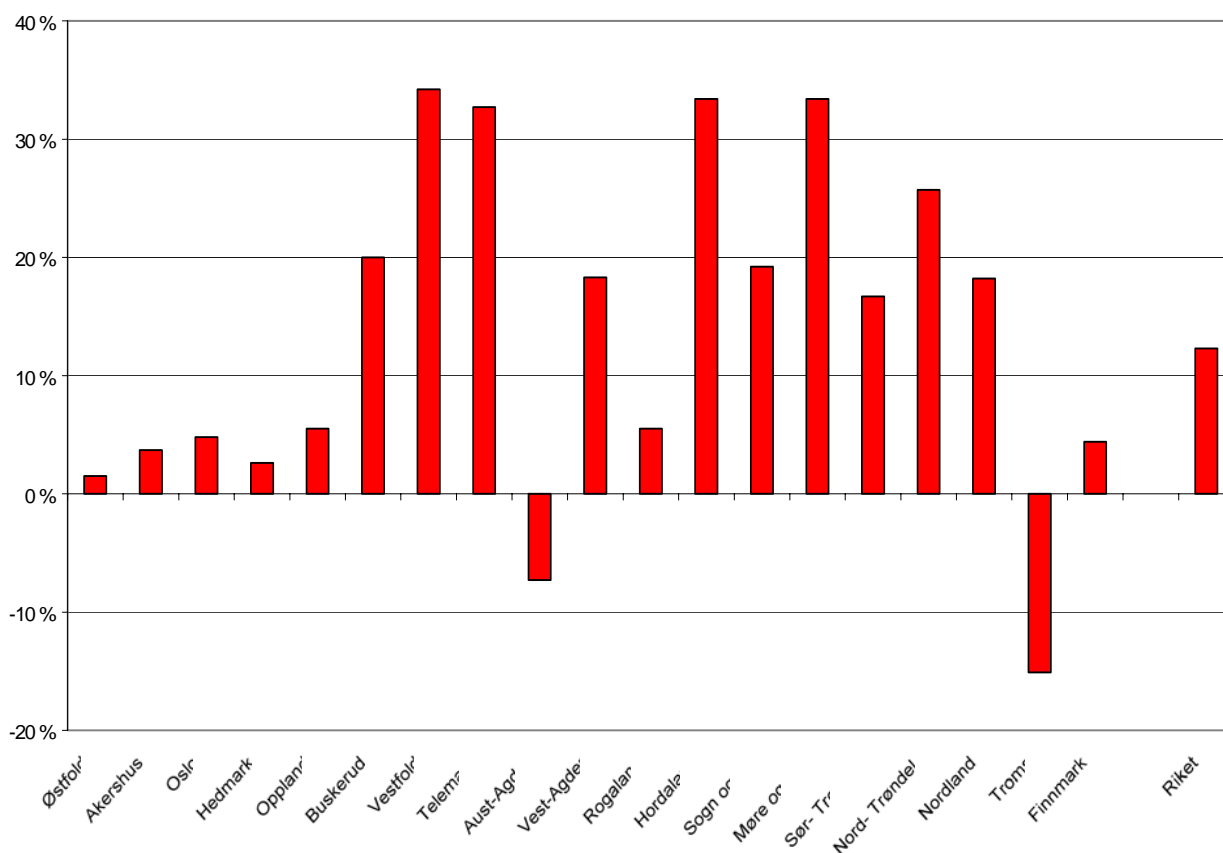

Kilde: Aetat

Ser vi til slutt på den fylkesvise fordelingen, finner vi den største veksten i yrkeshemmede arbeidssøkere gjennom perioden i fylkene Vestfold, Møre og Romsdal, Hordaland og Telemark. Vestfold hadde i 1994 1.953 yrkeshemmede arbeidssøkere, mens dette tallet i 1999 hadde steget til 2.621- en vekst på 34,2 prosent.

I fylkene Troms og Aust-Agder registrerer vi derimot en nedgang i yrkeshemmede arbeidssøkere gjennom perioden. I Troms gikk antall yrkeshemmede arbeidssøkere ned fra 3.055 personer i 1994 til 2.593 personer i 1999, en nedgang på 15,1 prosent. I Aust-Agder var nedgangen på 7,3 prosent.

Figur 4.6
Registrerte yrkeshemmede arbeidssøkere fordelt på fylke. Prosentvis endring 1994-1999.

Kilde: Aetat

5. Delvis sysselsette

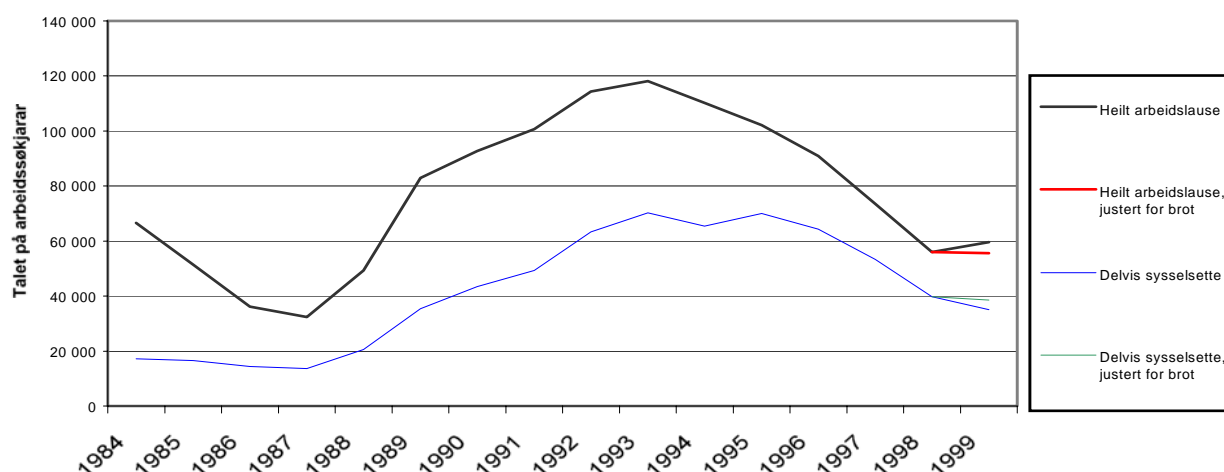
Talet på delvis sysselsette har endra seg over konjunkturane i same retning som for dei heilt arbeidslause, men utslaga frå år til år har vore mindre. Over tid har det vorte fleire delvis sysselsette i høve til talet på heilt arbeidslause. Blant dei delvis sysselsette er kvinnene i fleirtal, medan det er langt fleire menn enn kvinner som er permitterte i denne gruppa av arbeidssøkjjarar. Yrkesbakgrunnen til dei delvis sysselsette er i stor grad samanfallande med yrkesbakgrunnen til dei heilt arbeidslause. Dei delvis sysselsette er meir konsentrert i aldersgruppa 30 – 59 år enn tilfellet er for dei heilt arbeidslause, noko som kan skuldast at det er i denne aldersgruppa yrkesdeltakinga blant kvinner er høgast.

Når vi ser på endringane frå 2. kvartal i fjor til same tid i år, så er andelen delvis sysselsette i arbeidsstyrken uendra på 1,5%. Det har vore ein liten nedgang i talet på delvis sysselsette kvinner, medan det er blitt fleire delvis sysselsette menn. I fylka frå Sør- Trøndelag og nordover finn vi flest delvis sysselsette i prosent av arbeidsstyrken, men auken i delvis sysselsette i høve til same tid i fjor har kome i kystfylka frå Aust-Agder til Nord-Trøndelag. I dei andre fylka har talet på delvis sysselsette i prosent av arbeidsstyrken minka eller halde seg konstant. I absolutte tal har det vore størst auke i talet på delvis sysselsette med yrkesbakgrunn i industrisektoren.

Talet på delvis sysselsette over tid

Delvis sysselsette er registrerte arbeidssøkjjarar som har hatt inntektsgjevande arbeid i løpet av dei to siste vekene, men mindre enn normal arbeidstid, og som søker arbeid med lengre arbeidstid. Dei delvis sysselsette er anten permitterte med redusert arbeidstid, eller dei har deltidsarbeid og søker arbeid med lengre arbeidstid. Difor vil talet på delvis sysselsette både henga saman med tilhøva på arbeidsmarknaden generelt, og tilbodet og etterspørselen etter deltidsarbeidskraft spesielt.

Figur 5.1. Utvikling i talet på heilt arbeidslause og delvis sysselsette arbeidssøkjjarar. Årsgjennomsnitt for 1984 til 1999¹⁶

Kjelde: Aetat.

¹⁶ Definisjonen av registrerte heilt arbeidslause og delvis sysselsette blei endra frå og med 1. januar 1999. Konsekvensen av endringa er rekna til ei fiktiv auke i arbeidsløysa på om lag 7 prosent i gjennomsnitt i 1999. Dette svarar til ein nedgang i talet på delvis sysselsette på om lag 10 prosent. I figuren er utrekna tal på delvis sysselsette og heilt arbeidslause etter dei gamle definisjonane vist som "justert for brot".

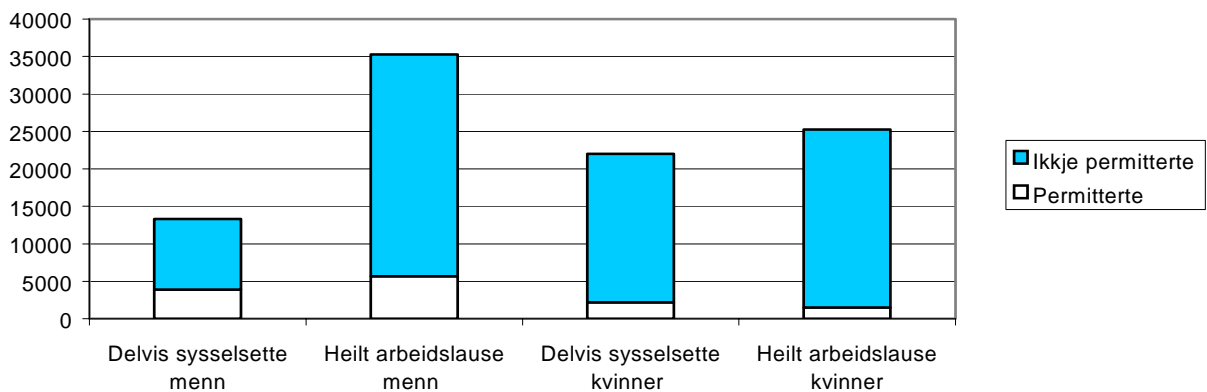
Figur 5.1 viser talet på delvis sysselsette og heilt arbeidslause over tid. Vi ser at talet på delvis sysselsette har endra seg i same retning som for heilt arbeidslause, men endringane frå år til år har ikkje vore like sterke. Då arbeidsløysetala starta å falla frå slutten av 1993 helt nivået på delvis sysselsette seg nokolunde stabilt. Ikkje før i 1996 snudde utviklinga for denne arbeidsøkjargruppa. I 1999 var det framleis ein nedgang i talet på delvis sysselsette, medan det var ein svak auke i talet på registrerte arbeidslause. Når vi tar omsyn til at definisjonen av heilt arbeidslause og delvis sysselsette blei endra frå 1999, var det ein svak nedgang i begge grupper av arbeidssøklarar.

Over tid har det vore ei utvikling der talet på delvis sysselsette har auka i høve til talet på registrerte arbeidslause. I 1984 var det 25,7 delvis sysselsette per 100 heilt arbeidslause. Frå 1986 til 1989 låg dette forholdstalet nokolunde konstant rundt 40. Utover i perioden med lågkonjunkturar blei det stadig fleire delvis sysselsette i høve til dei heilt arbeidslause. Då talet på arbeidslause starta å falla i frå 1994 fekk vi og ein nedgang i talet på delvis sysselsette, men nedgangen skjedde ikkje like raskt. I 1997 var det heile 72,5 delvis sysselsette per 100 heilt arbeidslause. I 1999 var dette talet redusert til 59. I andre kvartal i år var det 58 delvis sysselsette per 100 heilt arbeidslause, mot 62 same tid i fjor.

Flest kvinner er delvis sysselsette

Figur 5.2. viser heilt ledige og delvis sysselsette etter kjønn og om dei er permitterte eller ikkje. Medan det er flest menn som er heilt utan arbeid, er det langt fleire kvinner enn menn som er delvis sysselsette. Heile 62,3 % av dei delvis sysselsette i 2. kvartal i år er kvinner. Berre 9,9% av desse kvinnene er permitterte, mot 29,3% av mennene. Deltidsarbeid er vanlegare blant kvinner enn blant menn, og etterspørselen etter deltidsarbeidskraft er størst i dei kvinnedominerte yrkesgruppene.

Figur 5.2. Delvis sysselsette og heilt arbeidslause etter kjønn og om dei er permitterte eller ikkje. Gjennomsnittstal for 2. kvartal 2000

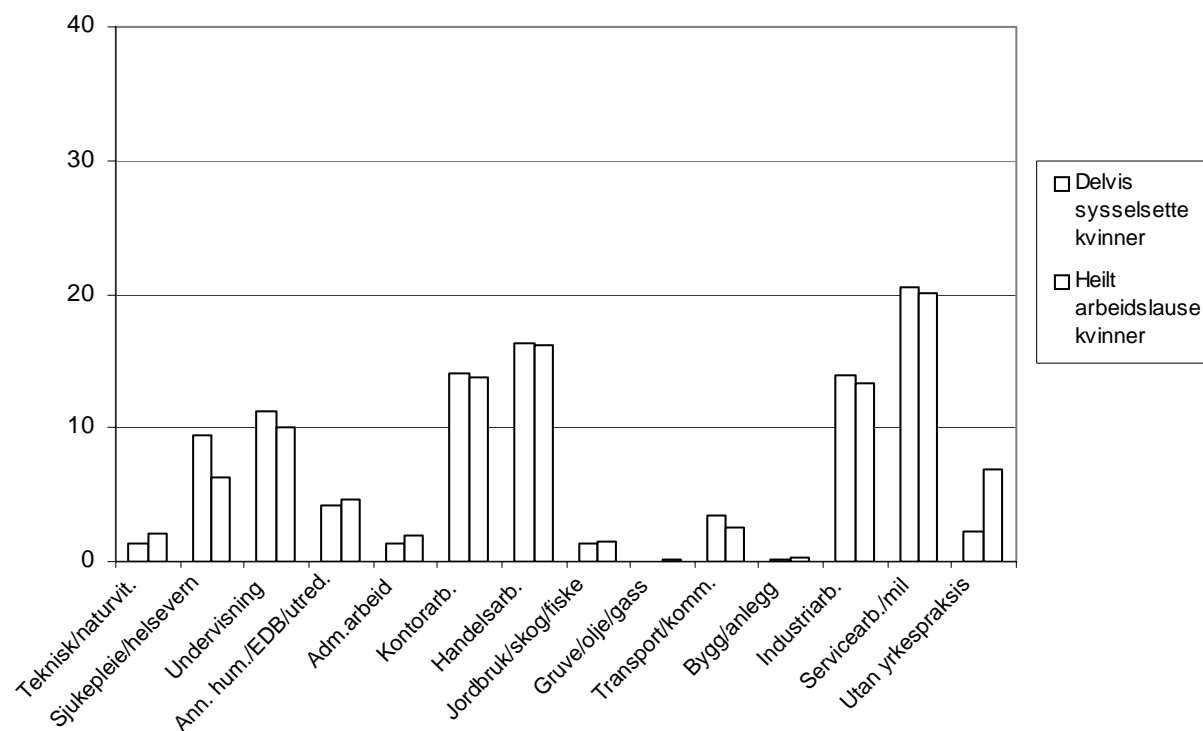
Kjelde: Aetat.

Menn som er delvis arbeidssøklarar er oftare permitterte frå heiltidsstillingar enn kvinner, medan kvinnene i langt større grad er permanent undersysselsette.

Same yrkesbakgrunn som heilt arbeidslause

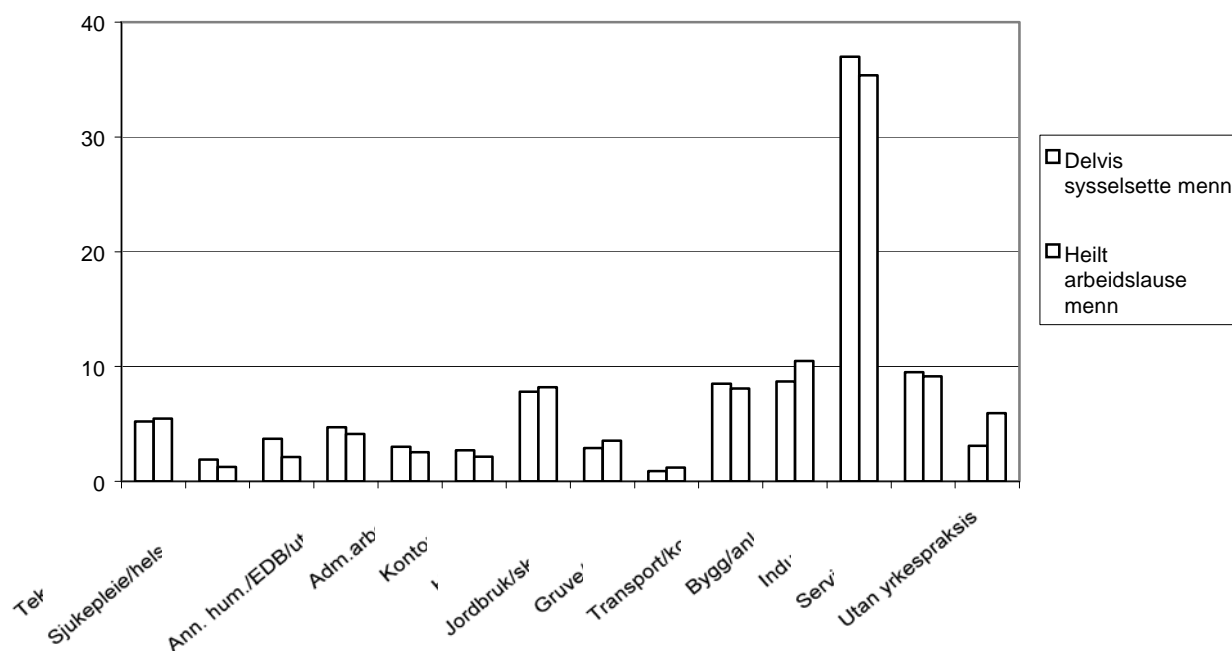
Figur 5.3. og 5.4. samanliknar yrkesbakgrunnen til delvis sysselsette og heilt arbeidslause kvinner og menn 2. kvartal i år. Figurane viser at dei delvis sysselsette ikkje skil seg vesentleg ut frå dei heilt arbeidslause når det gjeld yrkesbakgrunn. Kvinnene i begge grupper av arbeidssøkjjarar er meir fordelt over ulike yrke enn menn.

Figur 5.3. Delvis sysselsette og heilt arbeidslause kvinner etter yrkesbakgrunn. Prosentvis fordeling på yrkesgrupper 2. kvartal 2000.

Kjelde: Aetat.

Figur 5.4. Delvis sysselsette og heilt arbeidslause menn etter yrkesbakgrunn. Prosentvis fordeling på yrkesgrupper 2. kvartal 2000.

Kjelde: Aetat.

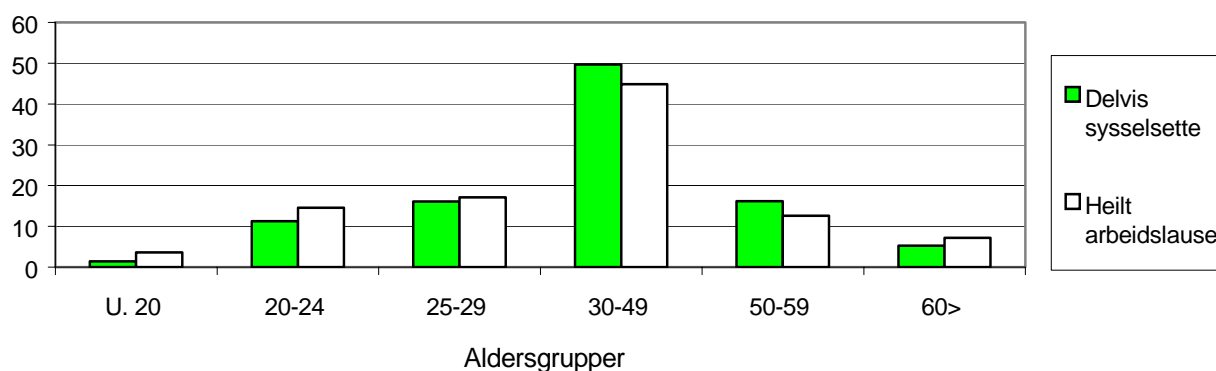
I yrkesgruppene Servicearbeid, Handelsarbeid, Kontorarbeid og Industriarbeid finn vi flest delvis sysselsette (og heilt arbeidslause) kvinner. Den yrkesgruppa som peikar seg ut med relativt sett fleire delvis sysselsette i høve til heilt arbeidslause kvinner er Sjukepleie/helsevern. Heile 9,5% av dei delvis sysselsette kvinnene er å finna i denne yrkesgruppa, mot 6,2% av dei heilt arbeidslause. Dette kan tyda på at mange kvinner i denne sektoren har problem med å finna heiltidsarbeid.

Den dominerande yrkesgruppa blant delvis sysselsette (og heilt arbeidslause) menn er Industriarbeid. Dette skuldast problema i industrisektoren med arbeidsløyse og permitteringar. Arbeidssøkjjarar, både kvinner og menn, utan yrkespraksis er relativt sett oftare heilt arbeidslause enn delvis sysselsette, dette tyder på at denne gruppa har større problem med å koma inn på arbeidsmarknaden enn å bli verande.

Mange delvis sysselsette i alderen 30 – 59 år

I høve til heilt arbeidslause er det fleire delvis sysselsette i aldersgruppene 30 – 49 år og 50 – 59 år. Det er i desse aldersgruppene vi finn dei mest etablerte på arbeidsmarknaden. Tal frå AKU viser at yrkesdeltakinga blant kvinner er høgast i aldersgruppene 30 til 39 år og 40 til 54 år. Sidan det relativt sett er fleire kvinner blant dei delvis sysselsette enn blant dei heilt arbeidslause, kan noko av forklaringa på den ulike aldersfordelinga vera at yrkesdeltakinga blant kvinner varierer over aldersgruppene. Særleg i aldersgruppa under 20 år er det få delvis sysselsette. Dette svarer til at det er få delvis sysselsette utan yrkespraksis, jamfør figurane 5.3 og 5.4.

Figur 5.5 Delvis sysselsette og heilt arbeidslause etter alder. Prosentvis fordeling på aldersgrupper 2. kvartal 2000.

Kjelde: Aetat

Endringar frå 2. kvartal 1999 til 2. kvartal 2000. Delvis sysselsette etter fylke.

Tabell 5.1. Delvis sysselsette fordelt på fylke. Gjennomsnitt for 2.kvartal 1999 og 2. kvartal 2000 i absolutte tal og i prosent av arbeidsstyrken. Endring i prosent.

	2.kvartal 1999		2.kvartal 2000		Endring i prosent av absolutte tal
	Absolutte tal	I prosent av arbeidsstyrken	Absolutte tal	I prosent av arbeidsstyrken	
Østfold	2067	1,7	1920	1,5	-7,1
Akershus	1319	0,6	1353	0,6	2,6
Oslo	2507	0,9	2405	0,8	-4,1
Hedmark	1780	1,9	1553	1,7	-12,8
Oppland	1695	1,9	1594	1,8	-6,0
Buskerud	1555	1,2	1450	1,1	-6,8
Vestfold	1561	1,5	1593	1,5	2,0
Telemark	1308	1,6	1258	1,5	-3,8
Aust-Agder	691	1,4	768	1,5	11,1
Vest-Agder	1242	1,6	1307	1,7	5,2
Rogaland	1997	1,0	2776	1,4	39,0
Hordaland	3049	1,4	3485	1,6	14,3
Sogn & Fjordane	701	1,3	813	1,5	16,0
Møre & Romsdal	2004	1,6	2045	1,7	2,0
Sør-Trøndelag	2726	2,0	2804	2,1	2,9
Nord-Trøndelag	1760	2,8	1941	3,1	10,3
Nordland	3256	2,7	3181	2,7	-2,3
Troms	1808	2,3	1695	2,2	-6,3
Finnmark	1599	4,1	1357	3,5	-15,1
Landet	34625	1,5	35298	1,5	1,9

Kjelde: Aetat.

Tabell 5.1 viser talet på delvis sysselsette etter fylke i absolutte tal og i prosent av arbeidsstyrken 2. kvartal i år og same tid i fjor, samt prosentvis endring i absolutte tal. Samla for heile landet er det ein auke på 1,9% i talet på registrerte delvis sysselsette.

Denne endringa skuldast vekst i arbeidsstyrken. Delvis sysselsette utgjorde 1,5% av arbeidsstyrken begge periodar.

Dei nordlegaste fylka frå Sør- Trøndelag og nordover har flest delvis sysselsette i høve til arbeidsstyrken. I Finnmark er 3,5 % av arbeidsstyrken delvis sysselsette, sjølv om det har vore ein nedgang på 15,1% i talet på delvis sysselsette høve til i fjor. Nedgangen skuldast først og fremst ein reduksjon i talet på permitterte i fiskeindustrien.

Kystfylka frå Aust-Agder til og med Nord-Trøndelag har hatt ein vekst i delvis sysselsette som prosentdel av arbeidsstyrken. Auken skuldast at desse fylka har mange sysselsette i verftsindustrien og i oljerelatert verksemd, næringar som har hatt ein reduksjon i talet på sysselsette. I Rogaland, som er det dominerande fylket når det gjeld oljerelatert verksemd, er det heile 39% fleire delvis sysselsette 2. kvartal i år samanlikna med same periode i fjor. Oslo og Akershus har færrest delvis sysselsette i høve til arbeidsstyrken.

Tabell 5.2. Delvis sysselsette 2. kvartal 2000 fordelt på fylke og kjønn. Absolutte tal og i prosent av arbeidsstyrken. Endring i prosent av absolutte tal frå 2. kvartal 1999.

	Kvinner			Menn		
	2.kvartal 2000	Prosent av arbeidsstyrken	Endring i prosent frå 2.kvartal 1999 ¹⁷	2.kvartal 2000	Prosent av arbeidsstyrken	Endring i prosent frå 2.kvartal 1999 ²
Østfold	1336	2,3	-10,5	584	0,9	1,6
Akershus	819	0,7	-1,3	534	0,4	9,2
Oslo	1227	0,9	-3,6	1178	0,8	-4,5
Hedmark	1057	2,5	-9,7	496	1,0	-18,6
Oppland	1093	2,6	-8,8	501	1,0	0,8
Buskerud	943	1,6	-11,5	507	0,7	3,7
Vestfold	1037	2,1	-4,1	556	1,0	15,8
Telemark	816	2,1	-8,8	442	1,0	7,0
Aust-Agder	467	2,0	0,9	301	1,1	32,0
Vest-Agder	819	2,3	-6,8	488	1,2	34,4
Rogaland	1675	1,8	20,4	1101	1,0	81,7
Hordaland	2185	2,1	8,5	1300	1,1	25,5
Sogn & Fjordane	508	2,0	10,2	305	1,0	27,1
Møre & Romsdal	1398	2,5	-4,3	647	0,9	19,2
Sør-Trøndelag	1767	2,8	2,6	1037	1,4	3,3
Nord-Trøndelag	1215	4,2	7,6	726	2,1	15,1
Nordland	1947	3,6	-0,2	1234	1,9	-5,5
Troms	1007	2,8	-6,8	688	1,6	-5,5
Finnmark	681	3,9	-12,0	676	3,2	-18,1
Landet	21997	2,0	-1,5	13301	1,1	8,2

Kjelde: Aetat.

Tabell 5.2 viser delvis sysselsette etter fylke og kjønn i absolutte tal og i prosent av arbeidsstyrken, samt endring i prosent utifrå absolutte tal frå 2.kvartal i fjor til same tid i år. I Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Trønderfylka, som har størst auke i delvis sysselsette kvinner i absolutte tal, har det og vore ein auke i delvis sysselsette kvinner som prosentdel av arbeidsstyrken. I Oslo, Akershus og Aust-Agder har andelen halde seg på same nivå som i fjor, medan det har vorte færre delvis sysselsette kvinner i høve til arbeidsstyrken i resten av landet.

¹⁷ Endring i prosent av absolutte tal frå 2.kvartal 1999.

For menn er det berre Hedmark og dei tre nordlegaste fylka som har opplevd ein nedgang. I Østfold, Akershus, Oslo, Oppland, Buskerud og Sør-Trøndelag er andelen delvis sysselsette i prosent av arbeidsstyrken uendra. I resten av landet har det vore ein auke i andelen delvis sysselsette menn i arbeidsstyrken.

Yrkesbakgrunn

Tabell 5.3. Delvis sysselsette etter yrkesbakgrunn og kjønn. Gjennomsnittstal for heile landet for 2. kvartal 1999 og 2. kvartal 2000 og endring i prosent.

	Menn			Kvinner		
	2. kv 1999	2. kv 2000	Endring i prosent	2. kv 1999	2. kv 2000	Endring i prosent
Teknisk/naturvit.	525	691	31,6	253	297	17,4
Sjukepleie/helsevern	279	255	-8,6	2297	2096	-8,8
Undervisning	457	494	8,1	2416	2482	2,7
Ann. Hum./EDB/utred.	647	630	-2,6	854	929	8,8
Adm.arbeid	363	403	11,0	287	305	6,3
Kontorarb.	353	362	2,5	3169	3107	-2,0
Handelsarb.	1015	1037	2,2	3777	3613	-4,3
Jordbruk/skog/fiske	427	392	-8,2	299	299	0,0
Gruve/olje/gass	84	120	42,9	8	10	25,0
Transport/komm.	1036	1135	9,6	724	748	3,3
Bygg/anlegg	1167	1159	-0,7	36	32	-11,1
Industriarb.	4189	4920	17,5	2978	3047	2,3
Servicearb./mil	1278	1264	-1,1	4692	4499	-4,1
Utan yrkespraksis	449	412	-8,2	517	513	-0,8
Ingen oppl. Om yrke	28	27	-3,6	24	17	-29,2
Sum	12297	13300	8,2	22330	21995	-1,5

Kjelde: Aetat.

Samla er det 1,5% færre delvis sysselsette kvinner 2. kvartal i år samanlikna med same tid i fjor. Når vi korrigerer for veksten i arbeidsstyrken er nedgangen noko større. 2% av kvinnene i arbeidsstyrken er delvis sysselsette mot 2,1% same tid i fjor. Dei yrkesgruppene som har hatt sterkast auke i talet på delvis sysselsette kvinner har få kvinnelege arbeidssøkjjarar i utgangspunktet. I dei store yrkesgruppene der det er mange delvis sysselsette kvinner har Sjukepleie/helsevern, Kontorarbeid, Handelsarbeid, og Servicearbeid alle hatt ein nedgang, medan det har vore ein auke i yrkesgruppene Industriarbeid og Undervisning.

Delvis sysselsette menn har auka med 8,2% frå 2. Kvartal 1999 til 2. Kvartal 2000. Korrigert for veksten i arbeidsstyrken er auken langt mindre. 2.kvartal i år er 1,1% av mennene i arbeidsstyrken delvis sysselsette mot 1,0% same tid i fjor. Yrkesgruppene Teknisk/naturvitenskap og Industriarbeid har hatt størst auke i talet på delvis sysselsette menn. Dette er dei same yrkesgruppene som har hatt størst auke i talet på heilt arbeidslause menn. For dei andre yrkesgruppene er det mindre endringar.

I absolutte tal har det vore størst auke i delvis sysselsette menn med yrkesbakgrunn i industrisektoren. Sjølv om det har vore ein nedgang i talet på delvis sysselsette med yrkesbakgrunn i Sjukepleie/helsevern på 8.8% for kvinner og 8,6% for menn, så er det framleis mange delvis sysselsette i denne sektoren.

Permitterte delvis sysselsette.

Tabell 5.4. Permitterte delvis sysselsette etter fylke i absolutte tal og i prosent av arbeidsstyrken. Gjennomsnitt for 2.kvartal 1999 og 2. kvartal 2000 i absolutte tal, og endring i prosent.

	2.kvartal 1999	2.kvartal 2000	Prosent av arbeidsstyrken 2. kvartal 2000	Endring i prosent av absolutte tal
Østfold	167	183	0,1	9,6
Akershus	104	146	0,1	40,4
Oslo	95	145	0,0	52,6
Hedmark	192	115	0,1	-40,1
Oppland	186	164	0,2	-11,8
Buskerud	160	168	0,0	5,0
Vestfold	128	209	0,2	63,3
Telemark	155	180	0,2	16,1
Aust-Agder	110	150	0,3	36,4
Vest-Agder	167	216	0,3	29,3
Rogaland	277	644	0,3	132,5
Hordaland	398	646	0,3	62,3
Sogn & Fjordane	190	229	0,4	20,5
Møre & Romsdal	488	521	0,4	6,8
Sør-Trøndelag	385	425	0,3	10,4
Nord-Trøndelag	216	330	0,5	52,8
Nordland	964	800	0,7	-17,0
Troms	463	420	0,5	-9,3
Finnmark	590	383	1,0	-35,1
Landet	5435	6075	0,3	11,8

Kjelde: Aetat.

Finnmark er det fylket som har flest delvis permitterte i høve til arbeidsstyrken, 1% av arbeidsstyrken i Finnmark er delvis permittert. Dette er ein nedgang frå same tid i fjor då 1,5% av arbeidsstyrken i Finnmark var delvis permittert. Nedgangen skuldast at det er blitt færre delvis permitterte i fiskeindustrien. Finnmark er også det fylket som har flest permitterte heilt arbeidslause som prosentdel av arbeidsstyrken, men også dette talet har minka frå 0,8% til 0,7% i same periode. I tillegg til i dei tre nordlegaste fylka har det vorte færre delvis permitterte i Hedmark og Buskerud.

I Vestfold, kystfylka frå Agder til Sogn og Fjordane og Nord Trøndelag, har det vore ein auke i talet på delvis permitterte. Auken skuldast problema i oljerelatert verksemd, som har ført til ein auke i talet på permitteringar i fylka med mange sysselsette i oljerelaterte næringer. Vi ser at oljefylket Rogaland har hatt kraftigast vekst i talet på permitterte delvis sysselsette. 0,3% av arbeidsstyrken i Rogaland er delvis permitterte mot 0,1% same tid i fjor. Også blant dei heilt arbeidslause har det vore ein auke i permitteringar i Rogaland. I 2. kvartal i fjor var berre 0,1% av arbeidsstyrken permitterte heilt arbeidslause mot 0,5% same tid i år.

Vi ser at endringane i permitterte delvis sysselsette i stor grad samvarierer med endringane i talet på delvis sysselsette menn som vist i tabell 5.2. Dette skuldast at dei fleste permitterte delvis sysselsette er menn. Den dominerande yrkesbakgrunnen blant

delvis sysselsette menn er industriarbeid. Endringane i talet på delvis permitterte frå i fjor til i år er difor i stor grad knytt til utviklinga i industrisektoren.

Tabell 5.5. Permitterte etter arbeidsøklarstatus og yrkesbakgrunn. Gjennomsnittstal for heile landet for 2. kvartal 1999 og 2. kvartal 2000 og endring i prosent.

	Delvis sysselsette			Heilt arbeidslause		
	2. kvartal 1999	2. kvartal 2000	Endring i prosent	2. kvartal 1999	2. kvartal 2000	Endring i prosent
Teknisk/naturvit.	170	282	65,9	274	414	51,1
Sjukepleie/helsevern	29	30	3,4	22	23	4,5
Undervisning	49	56	14,3	45	60	33,3
Ann. Hum./EDB/utred.	68	89	30,9	101	96	-5,0
Adm.arbeid	97	108	11,3	91	103	13,2
Kontorarb.	267	319	19,5	181	179	-1,1
Handelsarb.	339	303	-10,6	284	276	-2,8
Jordbruk/skog/fiske	108	98	-9,3	124	150	21,0
Gruve/olje/gass	41	61	48,8	100	183	83,0
Transport/komm.	204	235	15,2	245	317	29,4
Bygg/anlegg	493	520	5,5	890	1082	21,6
Industriarb.	3082	3504	13,7	2642	3773	42,8
Servicearb./mil	426	417	-2,1	360	410	13,9
Utan yrkespraksis	46	44	-4,3	52	72	38,5
Ingen oppl. Om yrke	15	10	-33,3	25	19	-24,0
Total	5434	6076	11,8	5436	7158	31,7

Kjelde: Aetat.

Tabell 5.5 viser permitterte etter arbeidssøklarstatus og yrkesbakgrunn. Tabellen viser at i absolutte tal har den største auken i permitteringar kome i industrisektoren. Den største relative auken i talet på delvis permitterte har vore i yrkesgruppene Teknisk/naturvitskap og Gruve/olje/gass. Vi ser at auken i permitterte delvis sysselsette har kome i yrkesgrupper med mange sysselsette i oljerelatert verksemd. Dette er og dei yrkesgruppene som har hatt den største relative auken i permitterte heilt arbeidslause. Utviklinga i talet på permitterte delvis sysselsette synest difor å samsvara med utviklinga i permitteringar blant dei heilt arbeidslause.